ԺԲ. ՏԱՐԻ 3371 (Ն. Տ.) 21 ՄԱՅԻՍ 1895 — 9 ՄԱՅԻՍ 1895 — 26 ԶԻԼԳԱՏԷ 1312 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Դպրաբիա, Կ. Պոլիս

درعليه اداره‌سى غزته‌سى آره‌وك

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան դրամեկան արժէք	150
» »	Վեցամսեայ » »	75
» »	Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան Ֆրանկ	56
» »	Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ	Ղրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակներ կամ այլ գրութիւն
եւ յայտարարութիւն

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ
ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

Ուսումնական Խորհրդոյ շաբաթական նիստերու որոշումները, որոնք հրատարակութեան կը տրուին, ժամանակէ մը հետէ կարի ծանրաբեռնուած են, բաւին լաւագոյն իմաստով։ «Իր օրակարգին վրայ դտնուած կրթական խնդիրներով» զբաղած ըլլալու կարճ ու սովորական բանաձեւին յաջորդած է մանրամասն լիշատակութիւն մը այն ամէն հարցերուն որոնք քննութեան կամ կարգադրութեան կը կարօտին. այս եռանդը քաջալերիչ է ուսուցիչներուն ու աշակերտներուն համար որոնք գիտեն թէ այն մարմինը, որուն բարոյական իրաւասութեան տակ կը գտնուին, խնամոտ ուշադրութիւն մը կը նուիրէ իրենց։ Պոլսոյ հեռաւոր ու մոռացուած անկիւնները գտնուող նախակրթարանները մանաւանդ շատ պէտք ունին այս ուշադրութեան, և իրենց կարգին կը սպասեն՝ Ուսումնական Խորհրդոյ ներկայացուցիչներուն այցելութիւնն ընդունելու։ Ատեն մը, այս այցելութիւն քննութեան ու պարգեւաբաշխութեան օրերը միայն կը կատարուէր, այն ալ կեդրոն թաղերու վարժարաններուն. նոր դրութիւնը լաւ է և կրնայ գործնական արդիւնքներ տալ։

Վերջին եօթնեկի որոշումներուն մէջ կը հանդիպինք գեղագրութեան բաղմաշխատ ուսուցչի մը՝ Կարապետ Եազմաճեանի անունին։ Երբ անոր մէկ արուեստակիցը, Թաղիադեան, իր որդւոյն Բարիզի ճարտարապետական վարժարանին մէջ ունեցած առաջին յաջողութիւններուն լուրերովը կը հրճուի, Եազմաճեան՝ անձկագին կը սպասէ այն օրուան ուր պիտի կարենայ հրճուիլ իր յիսնամեայ ուսուցչութեան յոբելեանին առթիւ ըլլալիք վարձատրութիւնովը. եթէ իր երկարատեւ ապարէզին մէջ պեւեր ուսուցիչը յաջողած ըլլար նուիրական ապահովութիւն մը ձեռք բերել իր ապագային համար, այդ վարձատրութիւն կրնար գուցէ բարոյական ձեւ մը առնել։ Բայց ծերութիւնը, տգարութիւնը և կեանքի էական պէտքերը՝ իրեն համար երկրորդական տեղ մը կուտան համակրանքի այն արտայայտութեան որ սովորաբար կ'ըլլայ ծանօթ ու անկարօտ յոբելեաններուն։ Եազմաճեան նպաստի պէտք ունի. Խասգիւղի մէկ անկիւնը քաշուած, շատերէն մոռցուած, ծերունի վարժապետը յուսալից զգացում մը ունենալու, երբ իբր երկու տարի առաջ լսեց իր սանեռուն ազնիւ խորհուրդը և լրագիրները քանի մը յօդուածներ նուիրեցին անոր. յետոյ, մոռացումը յաջորդեց անոնց։ Պարիսբարբական կոնդակը ու ժապաւենեալ Տեառակը կուգան քաջալերիչ ու դրական ձեւ մը տալ այդ խորհուրդին, որ այս անգամ չի պիտի մոռցուի, ապահով ենք։ Մասնախնամը, որ հանգանակութեան պիտի ձեռնարկէ, իր մէջ ունի յոբելեար վարժապետին նախկին սաներէն մէկ քանին որոնք մասնաւոր սէր մը կը տածեն անոր նկատմամբ, որդիական զգացում մը որ ուսուցչութեան մեծագոյն գոհունակութիւնն է և զոր քիչեր գտնելու բաղդը կ'ունենան։ Այս ամէնը պիտի բաւեն կարեւոր գումար մը գոյացնելու, հոն է էականը։ Արդիւնքը ձեռք բերելէն ետք՝ տարակոյս չի մնար թէ վայելուչ ձեւ մը պիտի տրուի անոր, իբրեւ առհաւատչեայ երախտագէտ զգացումներու։

Հին վարժապետներուն դէմ, ընդհանրապէս, այնքան բան ըսուած ու գրուած է, որ առիթը ներկայացած ատեն՝ ոչ թէ միայն ազնուութիւն մը, այլ պարտականութիւն մը նկատելու ենք անոնց ի նպաստ բան մը ընելու. այն բոլոր հեգնութիւնները, քննադատութիւնները որոնք տեղացած են անհեռացած սերունդներու կրթիչներու գլխին, իրաւ կամ անիրաւ, հատուցման մը կը կարօտին,—այդ կրթիչներէ ողջ մնացողներուն յարգանք ու կարօտներուն՝ նպաստ։ Եազմաճեան իր ընտրած ուսուցչական ճիւղովը—ճիւղերուն ամենէն չեզոքը, գեղագրութիւն—թէեւ անման մնացած ըլլայ հինի ու նորի պայքարներուն, բայց իրեն ընծայուելիք գոհունակութիւնը՝ կերպով մը մեծաբանք մը պիտի ըլլայ իր ժամանակակից վարժապետներուն հատուցուած, որոնք մեռած գացած են և կամ բոլորովին մոռցուած։

Ուսումնական Խորհուրդը որոշեր է նաեւ շնորհակալութեան գիր մը ուղղել Ասպետ Ջունդին որ, Եւրոպա ուղեւորելուն առթիւ, իր մատենադարանին գիրքերը ամբողջովին նուիրած էր ազգ. Մատենադարանին։ Այդ գիրքերուն ստանձնումը ու զետեղումը կրնայ այժմէութիւն մը տալ Ղալաթիոյ Մատենադարանը կանոնաւորելու պէտքին որ շատոնց զգալի դարձած է։ Երբ մէկ կողմէն ձեռնարկուի այդ աշխատութեան, միւս կողմէ պիտի սկսին անշուշտ գրական նուիրատուութիւններ հեղինակներու, թարգմանիչներու կողմէն, և անոնցմէ մանաւանդ որոնք ձեռագիր կամ տպուած յարգի հատորներ ունին. երբ վստահ ըլլան թէ գարակի մը խորշին մէջ, փոքի տակ ծածկուած չի պիտի մնան անոնք, նախամեծար պիտի սեպեն իրենց տան անկիւնէն՝ մատենադարանը որ կեդրոն մը է և հնասէրներու ու գրասէրներու տրամադրութեան ներքեւ։ Ջունդ Ասպետը գեղեցիկ օրինակ մը տուաւ, նուիրելով այն գիրքերը որոնց հետ ապրած էր ասենօք, և զոր, իր մեկնման պահուն, սիրելի աւանդի մը պէս ուզեց թողուլ հանրային օգտին։ Իր ուսումնատենչ զգացումներուն մէկ նոր հաւաստիքն է այս, որուն մեծագոյնը տուած է արդէն իր ծանօթ կտակովը։ Եւ հիմակ, առանձնացած Պուա տը Պուլոնեքի ծառուղիին մէկ բնակարանին մէջ, ինչպէս կը լսենք, գրական աշխատութեան մը կը պարապի։ Ամերիկայի մէջ անցեալ տարի իր կատարած երկար մէկ ուղեւորութեան տպաւորութիւններն են զոր պիտի ամփոփէ հատորի մը մէջ։ Շահեկան մասեր ունի այդ ուղեւորութիւնը, օրինակ՝ այցելութիւն մը Մորմոնեներու Երկրին, որոնց բարքերուն և սովորութիւններուն մէկ պատկերը պիտի կազմէ. ուսումնասիրութիւններ Նոր Աշխարհի աղջկանց ու մանչերու դաստիարակութեան եղանակին վրայ, նկարագրութիւններ ինքնատիպ ու հեռաւոր վայրերու, ուրուագիծներ՝ զանազան տեսարաններու։ Այս լուրջ ու խնամոտ աշխատութեան հրատարակումը,—դատելով անոր քանի մը ձեռագիր հատուածներէն զոր կարդալու առիթ ունեցած ենք այստեղ—նպաստաւոր կերպով ի յայտ պիտի բերէ միանգամայն գրելու կարողութիւնը Ասպետին որ միշտ սիրող մը եղած է Գրականութեան։

Եւ յետոյ, նոյնութիւն մը չէ՞ մեզի համար, որ հարուստները փսխանակ Մեկենասներ միայն ըլլալու, — թէեւ այդ տիպարներն ալ անհետանալու վրայ են հետզհետէ, — իրենք ալ ուզեն վայելել հեղինակ ըլլալու, գրելու հաճոյքը, անոր մէջ գտնելով ոգեւորաբար բան մը և մաքի ու սրտի վայելք մը։

Տ. Ա.

ԿԱՔՈՎ ԽՈՒՍԱՓՈՒԹԻՒՆ

Հանքածուին կապը երկար ատենէ ի վեր ծանօթ է. իբրեւ միջոց լուսաւորութեան, բայց այժմ ճանչցուած է իբրեւ ամենէն դիւրաւ գործածելին և ամենէն խնայողականը կերակուր եփելու և առանին զանազան կիրառութիւններու համար։ Քիչ տանտիկիններ պիտի ուզէին զուրկ մնալ իրենց խոհանոցին մէջ կազ վառարանէ մը, եթէ գիտնային եփելու այս եղանակին ընծայած մեծ դիւրութիւնը և բոլոր օգուտները։

Ուրիշ շատ կիրառութիւններ ալ կան որոց կրնայ գործածուիլ կազը, և անոնց համար օրք արդէն փորձն ըրած են, գրեթէ անհրաժեշտ է դարձած։ Քիչեր կը գիտեն թէ ծառաները օրքան ժամանակ կը կորսնցուցեն մաքրելու համար կրեպաններն ու կասկարները, հանելու համար մխիրները, փոխադրելու համար ածուխը, կրակները պատրաստելու և վառելու համար. սենեակներու և նրբանցքներու գորգերը ո՞րչափ կը վնասուին անոնց վրայ թափուած ածուխներէն ու մխիրներէն. և ծխան մաքրողին անհրաժեշտ գործն ալ կուգայ աւելցունել բոլոր այս անպտտութիւնները։

Հաստատապէս կրնայ ըսուիլ թէ կազի կիրառումը խոհեփեցութեան համար, սենեակներու և լոգարանելու ջեռուցման համար, ճերմակեղէնի լուացման ու չորացման համար, կը նուազեցնէ ծառաներուն աշխատութիւնը, և միւսայն այս խնայողութեամբ ձեռք կը բերուի այս զանազան կիրառութիւններուն գործածուելիք կազին ծախքը։ Ուզած ատենը, անմիջապէս բացուած դրակ մը ունենալ գիշեր ցորեկ, և նմանապէս կարենալ մարել զայն, առանց առաւելութիւն մը՝ որ կարծես միայն միլիոնատէրերուն տրուած է, և որ սակայն հիմակ ամէն մարդու ալ տրամադրութեան տակ կրնայ մտնել։

Միւսնոյն ճարպիկութիւնն ու փութէնոյն խնամքներն ի գործ դնելով կրնանք վագի միջոցաւ ձեռք բերել կատարեալ խոհեփեցութիւն մը, անծուխէն շատ աւելի գերազանց կերպով։ Արդարեւ՝ միսին կորստեան ու նուազութեան մասին եղած խնայողութիւնը կը բաւէ գոցելու համար եփման ծախքը։ Հեռաւաստ, աշխատութեան խնայողութիւնն ալ կը դիւրացնէ թարմ սընունդի պատրաստութիւնն ի հարկին։

Կատարելագործուած նոր սարուածով մը կարելի է օգուտ քաղել փուռին կորսուած ջերմութենէն՝ ջուր տաքցնելու համար՝ փուռին քով դրուած պարզ ընդունարանի մը մէջ։ և այս յաւելուած կրնայ յարմարել խոհարարական ամէն անօթներու։ Ցամբ ջեռուցիչով մը, մեծ լոգարանի մը ջուրը կրնայ տաքնալ՝ առանց ո և է խոզոտակի։ 900 լիտր ջուրի համար 15 սանթիմ ծախսելով միայն։ Այս կարգի ջեռուցիչները ոչ միայն աւելի ածան են, այլ և կրնան ամէն տեղ հաստատուիլ և ի հարկին, հիւանդութեան պարագային մէջ սրինակի համար, կրնայ ամբողջ գիւղը վառ պահուիլ։ բացը իշեցնելով։ Պէտք եղածէն աւելի կազ ապառելու չէ, և տանտիրուհին կրնայ դասել թէ որքան պէտք է ապառել. առանց կծծութիւն բռնելու, առանց իսկ դիմելու խիստ խնայողութեան մը, պիտի կրնայ նուազեցնել կազին ծախքը, որ, առանց իր հսկողութեանը, կրնայ չափազանց մեծնալ։

Փոքր տուներուն մէջ որոց հասոյթն հաստատ է, ընտանիքի մօր կամ կնոջ գիրքը շատ անգամ ոչ նուազ տարտնելի է քան բազմաղաղ սպասուհիի մը գիրքը, որմէ նաև անբաժան են հոգատարութիւն և պատասխանատուութիւն։ Այս պարագային մէջ, չափաւոր գնով կազի եռոց մը կարծուածէն աւելի հանդիստ և դիւրութիւն կ'ընծայէ, և խոհանոցի փոքր ապուռաձք մը մեծապէս կը մեթեւեցունէ աշխատութեան բեռը, ընտանիքին վիճակը հաւասարապէս դիւրակեաց ցուցընելու ատենին։

Տակաւին չատերու ժպիտը կը շարժէ կազի միջոցով խոհեփեցութիւնը, և սակայն չիկայ խոհարարային գործողութիւն մը, որչափ ալ փափուկ ըլլայ, որ չկարենայ կատարուիլ կազով, նոյնքան լաւ որքան ածուխով կամ հանքածուխով։ Նոյն իսկ եփելու երկու միջոցներ կան որք շատ աւելի ազէկ կը կատարուին կազով. խորովում և կասկարում, և ինչո՞ւ։ Վասնզի այս երկու գործողութիւնները ամենաբուռն ջերմութեան կարօտ են։ Առնենք խորովումը։ Կազով ընելու համար, նախնական պատրաստութիւններ չիկան բնաւ. զոր օրինակ, պիտի մեծ կոտր մը եփելու համար, կազը կը վառեն և խորովանօթը կը տաքցնեն՝ միսը վրան դնելէ չորս հինգ վայրկեան առաջ, և վրան դնելէ ետք, հարկ է կազը բաւական սատիկ վառել քառորդ ժամ մը, յորմէ յետոյ բոցը կարելի է կիսովին վար իջեցունել, որպէսզի միսը բոլորովին եփի։ Արդ, այս եղանակ երեք արդիւնք կունենայ. նախ, միսը սատիկ տաքնալով տեսքն աւելի գեղեցիկ կ'երեւայ, մինչեւ անգամ ոչ ոք կարենալ է և վերջապէս, որ են կարեւորն է, իր ծանրութենէն հարիւրին 15 աւելի նուազ կը կորսնցունէ քան եթէ ածուխով եփուէր։

Միսը մէկէնմէկ տաքնալով, արտաքին խաներուն ալպիւմինը անմիջապէս կը կարծրանայ և այս վիճակին մէջ անթափանց պատեան մը ձեւացնելով միւս հիւթերուն, այս վիրջիններն ամբողջութեամբ խորոված մէջ կը պահէ։ Այս պարագայ կարեւոր է, թէ՛ առողջապահական տեսակէտով թէ խնայողական։ Միսը՝ առանց ծախքերուն էն մեծ ծախքերէն մէկն ըլլալով (տան վարձէն ետք), կարեւոր չէ՞ միջոց մը գտնել նուազեցնելու՝ եփուելէն առաջ եկած կորուստները։ Այնքան մեծ խնայողութիւն մը վայ ասոր մէջ որ միայն այս տեսակէտով կրնայ ընդունուիլ կազով խոհարարութիւնը։ Հանքածուխի փուռը եփած մսին 60 առ հարիւրը կը ձգէ, կազի խորոխանօթը հարիւրին 75ը կը ձգէ. ահա իրական ու չչափելի խնայողութիւն մը։

Առողջապահական տեսակէտով ալ, ինչ որ արհամարհելի չէ, կազէ փուռը կամ խորոխանօթը շատ աւելի նախապատուելի է քան ածուխի փուռը, որովհետեւ այս գործիներ ունին երկու անհրաժեշտ պայմանները խորոված, և անդէկ խորոված մը կը պահէ բոլոր անդամներն ու մարսողական տարրերը՝ առանց զանոնք այլայլելու։ Արդ, ի՞նչ է խորոված։ Խորովելն է միսը ենթարկել կրակին աղդեցութեանը՝ ազատ օդահոսանքի մը մէջ և առանց ճարպին խառնելու։ Երբ այս երկու պայմանները միանան, բաց դաշտին մէջ ալ կարելի է միս խորովելու։ Ածուխի փուռի մը մէջ կը գտնուին այս պայմանները։ Յայտնապէս ոչ։ Կազէ խորոխանօթներուն մէջ՝ մէկ կողմէ օդի ազատ շրջաբերութիւնը կայ, և միւս կողմէ ներքին կասկարներուն ձեւին և չամփուրին գործածութեանը շնորհիւ, հարկ չի մնար ճարպընկալ ամանի, հետեւապէս և միսը չի խառնուիր վարող ճարպին հետ, որ կը լցուի խորոխանօթին տակ գրտնուած պնակի մը կամ ընդունարանի մը մէջ, ուսկից հետզհետէ առնելով՝ միսը կոռոցնեն։

Մէկ խօսքով, կազով խոհարարութիւնը կուտայ առողջապահութիւն, մաքրութիւն, դիւրութիւն ժամանակի ու խնայողութիւն դրամի։

ԴԱՒԱՌԱԿԱՆ ԱՆԿԻՒՆ ՄԸ

ԶԱՔԱՐ-ՔԷՕՅ

Բ.

Զաքար-Քէօյի հայերը նախապաշարեալ մարդիկներ են. երբ վախնան, աչքերնին կարելի եղնէ կամ հիւծողական ախտերու ենթակայ ըլլան, կը դիմեն իրենց կարապետ վարպետին, որ անոնց անունները հարցնելէ վերջը անընթեռնելի գրերով գրուած, իւրատեսակին մէջ իբր թէ կարգալով այդ հիւանդութեանց պատճառը կը յայտնէ, և անոնց իբր դարման «նիւխտա»ներ գրելով կը յանձնարարէ կամ թաղել գանոնք եւ կամ կապել մարմնոյն այն ինչ կամ այս ինչ մասին վրայ։ Հմուտ նուագահար մը ունին զոր կը հրաւիրեն իրենց հարսանիքներուն և ընտանեկան ուրախութեանց նուագել տալու համար իրենց ցոյցքերը որոց մէջ ամենէն նշանաւորն է «տաչտ կու չինիմ, քուչ կու չինիմ» սկզբնաւորութեամբ երկար և անարուեստ խաղը։

Թէպէտ պրամանութիւնին ճապաղ է և ոչ քաղցրահնչուն, սակայն լեղունին շատ մաքուր է, զրաբար սաեր և ասացուածներ կը գործածեն, և ոչ երբէք օտար բառեր։

Բնակարանին խեղճ ու կրակ բաներ են. միայարկ, գետնի վրայ ցած խրճիթներ, որոց մէջ ոչ արեւու լոյս և ոչ ալ թարմ օդ կը թափանցէ, մէջտեղը գրուած է թոնիրը որուն չուրջը կը հաւաքուի ամբողջ ընտանեկան ակումբը։

Փոքրիկ նորակառոյց եկեղեցի մը ունին զոր ի հիմանց կանգնեց վիճակին առաջնորդ Գեր. Ստեփաննոս եպիսկոպոս։ Պէտք եղած ատակը տուին մեծագոյն մասամբ Պարտիզակցիք, իսկ փոքր մասը՝ գիւղացիք։ Եկեղեցւոյն զրքերը, պատարագի գարգերը ու զգեստեղենները նուիրած և հայթայթած է Տ. Մկրեան հայրը։

Զաքար-Քէօյ ասկէ տարի մը առաջ քահանայ չունենալով՝ Պարտիզակցի քահանաները կ'երթային հոն։ Առաջնորդ Սրբազանը ուզեց այդ գիւղին համար քահանայ մը ձեռնադրել, բայց որովհետեւ գիւղացիներուն մէջ այդ հոգեւոր պաշտօնին արժանաւոր մէկը չի կար, խնդրեց Պարտիզակցի մէկ քանի կարգացողներէ ընդունիլ այդ պաշտօնը, որոնք իրը յանձն չառին, սակայնեւ տեղացի անուս տգէտ մէկը քահանայ ձեռնադրել։ Աբէ-Խ-ի մէջ այս վիրջին օրերս նկարագրուած անուս քահանաներուն մէկ տիպարն է։ Բայց առաջնորդը ջանաց անոր գէթ հասարակ ընթերցում սովրեցնել քառասունքին մէջ և յաջողեցաւ, այնպէս որ այսօր այդ քահանան Աւետարանը աղէկ կրնայ կարդալ, և ինքներինն ալ կ'ուխտի. զինքը տեսայ՝ տանը մէջ, ծամգիրքը առջեւը զոր կը կարդար հաճոյքով և յոյժ եռանդով։

Զաքար-Քէօյի ապգայնոց կրթական վիճակը արգահատելի է. հազիւ կարելի է գտնել գտնէ հասարակ կարդալ գիտցող մը։ Աշակերտները տուներնուն պէս մութ ու խոնարհ իրճիթի մը մէջ կը սովրին հեգել Շարական, Սաղմոս, գիր առանց հաշուի և Նարեկ։ Իրենց դատատուն է տեղացի վարժապետ մը։ Իրենց առաջին ուսուցիչը եղած է Պարտիզակցի մը որ գանոնք այնքան առուս վիճակի մէջ գտած է եղեր որ երբ այլ-բէն-գիմ ճանչցնելով «աս ի՞նչ է» կը հարցնէր, տղաքներն ալ ապշութեամբ «աս ի՞նչ է» կը պատասխանեցեր։ Ապա նորէն Պարտիզակցի մը, ազգ. վարժարանին հին ընթացաւարտներէն որ թէպէտ Սաղմոսին ու Շարականին տեղ քերական ու ընթերցարան տալ յաջողեր է, սակայն հազիւ ասիս մը պաշտօնավարելով արդիւնք մը չէ կրցեր ունենալ։

Արդարեւ, գիւղացին կը խոստովանի որ կարգալը լաւ բան է, սակայն իր աղքատութիւնը չի ներեր որ իր տղուն ձեռքը նոր ու գիւրաւոյց դասագրքեր տայ, ուստի գրքերու հեղինակները և մանաւանդ դրամատները օրտակար գործ մը ըրած պիտի ըլլային երբ մէյմէկ օրինակ գիրք նուիրէին այս գիւղին դպրոցին։

Մեր գիւղին բողոքանաց բարձրագոյն վարժարանի աշակերտներէն ոմանք տեսնելով կրթական յետնեալ վիճակը, անմիջապէս ձեռնարկեցին անոնց նպաստելու։ Երկու ամիսէն գոյանալիք գումարով Քերական ու ընթերցարանին գնելով պիտի նուիրեն այդ գիւղին դպրոցին։ Արժանի էր որ աշակերտներու այս բարեսիրտ ու կրթասէր զգացումը հրապարակէի, ուրիշներու ալ զրգիռ մը ըլլալու համար։

Առաջնորդը գիւղական այս անկիւնին վրայ շատ հոգ ու խնամք ունի։ Պարտիզակի քարոզիչն ալ երբեմն այցելութեան դնենէ անոնց։ և մեր քահանայ հայրերէն Տ. Ներսէս քահանայ Դաղարսեան գրեթէ ամիսը մէկ անգամ չի զլանար իր հոգեչահ քարոզները անոնց համար որոնք գինքը այս պատճառով «քարոզ տուող տէրտէր» կը կոչեն։

Ց. Մ. ՄԱԼԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (30)

ԷՕԺԷՆ ՄՕՐԵ

ՏԱՌԱՊԱԾ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՓՈՔՐ ԴՔՍՈՒՀԻՆ

—Տոքթոր, գոչեց մաքիզուհին, չուտ եկէք և կրակը նետեցէք ձեր բոլոր դեղերը. բժշկութեայ և հարիւր տարու պիտի մեռնիմ, ժառանգորդուհիս է ըսողը։

—Ժառանգորդուհի՞ մը, ժառանգորդուհի՞ մը ունիք, գոչեց տոքթորը։ Օ՛հ, այն ատեն, գլխիս բարի՝ ա՛լ պէտք չունիք բժիշկի։

Ը.

ԵԶՍԿԱՆ ՍԻՐԸ

Իրիկուան տանը մէկէն էր և բաղմութիւնը կը հասնէր մեծախուռն։ Բիւրոտը լ'էռմիթ փողոցն ալ անճանաչ էր։

Այն մթին, ամայի, անհարթ ալարկով փողոցը ուր խոտ կը բուսնէր, հանրասկան ու պերճաշուք երեւոյթ մը առած էր։ Գաւառային հին քաղաքն էր միշտ, որ սակայն հնութեան վիացուցած էր շքեղութիւնը։ Կառքերն հոն իրարու կը հանդիպէին, լանտոներ, երկանիւներ, ֆայլն։ Անշուշտ վարիդան փառաւոր կառքերը չէին որք ժամը չորսին հինգ կը խանդիին ի Պուա տը Պուլոներ, լեմին չուրջ, բայց անոնցմէ ալ շատ տարբերութիւն չունէին։ Քաղաքը դուրս հանած էր ինչ որ ունէր ամենէն լաւ, և ամէն մը ի վեր տեղւոյն բոլոր գործաւորները կանչուած էին նորցնելու Բոնշարթրէնի բոլոր ազնուական ընտանիքներուն հնոտիքը, թամբասարքը վերանոգելու, սենեակները կահաւորելու, ամենները նորոգելու, սպասահանդերձները փոխելու, արկղները փայլեցնելու և զինանշանները ոսկեզօծելու։

Եւ ոչ միայն կառապետները, այլ և բոլոր աշխատաւոր ժողովուրդը ոտքի վրայ էր. կոշկակար, դերձակուհի, կարուհի ֆայլն։

Օ՛հ, կարուհիները... ծրարներով կերպաս կուգար Փարիզէն. ծրարներով... ոչ, վակոնները՝ վ։ Կ'ըսէին թէ եթէ միայն Փարիզի մեծ վաճառատուններէն զրկուած մեռաքեղէն նիւթերը իրարու միացուէին, քաղաքին չրջապատի փոսը կը պարփակէին, ընդ որս հայր Պարօշէի՝ քաղաքային խորհրդականին տունը և Ֆոսպոի նախկին աշտարակը որուն չրջապատը միայն էս քիլոմէթր ծաւալ ունէր։

Կը հաւատային թէ միայն ամսուն 13ին, եօթանասունընհինգ վիթխարի սնտուկներ տեսնուած էին երկաթուղիին կայարանը և թէ այս սնտուկներուն տանրեօթը մէկ անձի մը կը պատկանէր։

Ամսուրինները կը խնդային. ապպրանքներն իրարու կը յաջորդէին. առաքումները կը շարունակուէին. հեռագրական թելերը դիպէին, լանտոներ, երկանիւներ, ֆայլն։ Բոնշարթրէնի համար միայն կը թրթռային. նամակատունը բեռնաւորուած էր, անհամար քառդ բօսդոլներ կը թռչէին օդին մէջ երբեմն մէկ երկու բառ միայն կրելով. յաղաղոՙ — հապա ՆԷրոդոՙԼԻՙՈ — վաղը պէպի գամ — հոս ԲՕՆՈՙՈՙ եմ — անկաբէլի — անհամբեր կը սպասեմ... Եւ Բոնշարթրէնի ներքին առեւտուրը կրկնապատկուած էր։

Ի՞նչ կար ուրեմն։

Անլսեր իրողութիւն մը. Էկ-Մարթի մաքիզուհին, որ մեռած չէր և որ, անցողաբար ըսենք, երբէք այսչափ քաջառոյզ չէր եղած, եթէ ոչ քան տարեկան, գէթ իր գեղեցիկ տարիներուն մէկ նոր շաբը գտած էր նորէն, ինչպէս նաեւ իր միլիոնները, որոց թուին կուտար։ Գեղեցիկ ոսկիները որք օր արեւ չէին տեսած վերջին իշխանութենէն ի վեր... ի՞նչ վտակային հոսում։ Բոնշարթրէն չլացած էր։

Երեկոյթներ կուտար ուր կը զբօսնէին, աւագակումներ որոց վրայ ութ օր կը խօսուէր։ ընթրիքներ որոց ճաշացուցակը պատրաստուած էր Շըվէէն, որ, պարագային համեմատ, իր փոքր խոհարարներէն մէկը կը զրկէր. և ձրան վերջին համար երեք մեծ պարահանդէսներ ծանուցուած էին։

Գիշերուան պարահանդէսնե՞ր։ Բոնշարթրէն ինքզինքէն դուրս կելլար։ Ամենուրեք տօնական բան մը կը տիրէր։

Մտածեցէք որ երկար ատենէ ի վեր չէին զուարճացած, քիչ խնդացած էին. կիները հազիւ քանի մը այցելութիւններ կուտային կիրակի օրերը, պատարագէն յետոյ։ Պիտի պարէին հիմակ, նոր արարողութիւն մը ցոյց տային. սրահը չլացնէին աշխարհի ամենէն գեղեցիկ մագիրները, և մերկ ուսեր ցուցունէին օրոց նման Փարիզի սրահներուն մէջ իսկ չեն տեսնուիր։ Ինչ ցնծութիւն։

Ամէն թաղերու մէջ ուրախութիւն կը տիրէր. վասնզի ամբողջ Բոնշարթրէնը պիտի հրաւիրուէր։ Ամբողջ Բոնշարթրէն ըսելով կը հասկցուի. ազնուական, տիտղոսաւոր, կրթուած Բոնշարթրէնը. բայց, չի գիտցուիր ինչպէս, չրջանակը լայնցած էր, դատաւորները, բանակը, —վասնզի Բոնշարթրէնի մէջ որսորդ զօրաց երկու վաշտեր կային,—պաշտօնականները և մինչկորեաք բարձր դասը անդուանման պահարանի մէջ ընդունած էին նրբաճաշակ փոքր քարդ մը, իւրաքանչիւրին անունը ոսկի գրիչով մը գծուած։

Ժամը տասնմէկն էր, ըսինք. ծանուցուած երկրորդ պարահանդէսն էր. առաջինն ահագին յաջողութիւն ունեցած էր. առտուան մինչեւ վեցը պարած էին, և ութն օր տոքթոր Տէֆոնթէն ո՛ւր վազելը չէր գիտցած։

Բայց ամենեւի՛ն ծանր հիւանդութիւն, ծանր ցնդատապ, ոչ իսկ զլացաւ։ Բոլոր այս մարդիկ՝ հիւանդ էին հիւանդ ըլլալու և երկրորդ մեծ պարահանդէսին ներկայ չկարենալ գտնուելու վախէն։

Ժամէ մը ի վեր պարն սկսած էր արդէն, և նուագածութիւնը կիմացուէր մինչեւ Աբրայաքանին հրապարակէն ուր կը խռնուէին հասարակ մարդիկ և փոքր քաղքենիներ, այս վիրջիններն ամբողջութեամբ խորոված մէջ կը պահէ։ Այս պարագայ կարեւոր է, թէ՛ առողջապահական տեսակէտով թէ խնայողական։ Միսը՝ առանց ծախքերուն էն մեծ ծախքերէն մէկն ըլլալով (տան վարձէն ետք), կարեւոր չէ՞ միջոց մը գտնել նուազեցնելու՝ եփուելէն առաջ եկած կորուստները։ Այնքան մեծ խնայողութիւն մը վայ ասոր մէջ որ միայն այս տեսակէտով կրնայ ընդունուիլ կազով խոհարարութիւնը։ Հանքածուխի փուռը եփած մսին 60 առ հարիւրը կը ձգէ, կազի խորոխանօթը հարիւրին 75ը կը ձգէ. ահա իրական ու չչափելի խնայողութիւն մը։

Առողջապահական տեսակէտով ալ, ինչ որ արհամարհելի չէ, կազէ փուռը կամ խորոխանօթը շատ աւելի նախապատուելի է քան ածուխի փուռը, որովհետեւ այս գործիներ ունին երկու անհրաժեշտ պայմանները խորոված, և անդէկ խորոված մը կը պահէ բոլոր անդամներն ու մարսողական տարրերը՝ առանց զանոնք այլայլելու։ Արդ, ի՞նչ է խորոված։ Խորովելն է միսը ենթարկել կրակին աղդեցութեանը՝ ազատ օդահոսանքի մը մէջ և առանց ճարպին խառնելու։ Երբ այս երկու պայմանները միանան, բաց դաշտին մէջ ալ կարելի է միս խորովելու։ Ածուխի փուռի մը մէջ կը գտնուի՞ն այս պայմանները։ Յայտնապէս ոչ։ Կազէ խորոխանօթներուն մէջ՝ մէկ կողմէ օդի ազատ շրջաբերութիւնը կայ, և միւս կողմէ ներքին կասկարներուն ձեւին և չամփուրին գործածութեանը շնորհիւ, հարկ չի մնար ճարպընկալ ամանի, հետեւապէս և միսը չի խառնուիր վարող ճարպին հետ, որ կը լցուի խորոխանօթին տակ գրտնուած պնակի մը կամ ընդունարանի մը մէջ, ուսկից հետզհետէ առնելով՝ միսը կոռոցնեն։

Մէկ խօսքով, կազով խոհարարութիւնը կուտայ առողջապահութիւն, մաքրութիւն, դիւրութիւն ժամանակի ու խնայողութիւն դրամի։

ԴԱՒԱՌԱԿԱՆ ԱՆԿԻՒՆ ՄԸ

ԶԱՔԱՐ-ՔԷՕՅ

Բ.

Զաքար-Քէօյի հայերը նախապաշարեալ մարդիկներ են. երբ վախնան, աչքերնին կարելի եղնէ կամ հիւծողական ախտերու ենթակայ ըլլան, կը դիմեն իրենց կարապետ վարպետին, որ անոնց անունները հարցնելէ վերջը անընթեռնելի գրերով գրուած, իւրատեսակին մէջ իբր թէ կարգալով այդ հիւանդութեանց պատճառը կը յայտնէ, և անոնց իբր դարման «նիւխտա»ներ գրելով կը յանձնարարէ կամ թաղել գանոնք եւ կամ կապել մարմնոյն այն ինչ կամ այս ինչ մասին վրայ։ Հմուտ նուագահար մը ունին զոր կը հրաւիրեն իրենց հարսանիքներուն և ընտանեկան ուրախութեանց նուագել տալու համար իրենց ցոյցքերը որոց մէջ ամենէն նշանաւորն է «տաչտ կու չինիմ, քուչ կու չինիմ» սկզբնաւորութեամբ երկար և անարուեստ խաղը։

Թէպէտ պրամանութիւնին ճապաղ է և ոչ քաղցրահնչուն, սակայն լեղունին շատ մաքուր է, զրաբար սաեր և ասացուածներ կը գործածեն, և ոչ երբէք օտար բառեր։

Բնակարանին խեղճ ու կրակ բաներ են. միայարկ, գետնի վրայ ցած խրճիթներ, որոց մէջ ոչ արեւու լոյս և ոչ ալ մաքուր օդ կը թափանցէ, մէջտեղը գրուած է թոնիրը որուն չուրջը կը հաւաքուի ամբողջ ընտանեկան ակումբը։

Փոքրիկ նորակառոյց եկեղեցի մը ունին զոր ի հիմանց կանգնեց վիճակին առաջնորդ Գեր. Ստեփաննոս եպիսկոպոս։ Պէտք եղած ատակը տուին մեծագոյն մասամբ Պարտիզակցիք, իսկ փոքր մասը՝ գիւղացիք։ Եկեղեցւոյն զրքերը, պատարագի գարգերը ու զգեստեղենները նուիրած և հայթայթած է Տ. Մկրեան հայրը։

Զաքար-Քէօյ ասկէ տարի մը առաջ քահանայ չունենալով՝ Պարտիզակցի քահանաները կ'երթային հոն։ Առաջնորդ Սրբազանը ուզեց այդ գիւղին համար քահ

Կ. ՊԱԼԻՍ, 9,21 ՄԱՅԻՍ, 1895

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԿՐՆՈՒՆՔ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՄԱՆ ՕՐԷՆՔ

Այս հարցումը չառաջարկած, նախորդ յօդուածներով քննեցինք թէ Ո-ՆՒՆ Ամուսնալուծման Օրէնքն է, և ապա հարցուցինք թէ Ամուսնալուծման Օրէնքն ինչպէս կ՚օգտագործուի։ Հիմակ այս երրորդ հարցման ալ պատասխանելու համար, նախ քննենք թէ ինչ է պատճառն որ չենք ընդունիր ամուսնութեան լուծում և երկրորդ ամուսնութիւն։

Եթէ լոկ կրօնային հասարակութիւն չլինէինք, եթէ ընդունէինք թէ ամուսնութիւնը քաղաքային պայմնագիր է, այս երրորդ հարցման պատասխանը մեզ եւս նոյնքան դիւրաւ կընայինք տալ որքան տուած են արեւմտեան հասարակութիւնք։ Բայց ի մեզ ամուսնութիւն խորհուրդ եկեղեցւոյ է, և ուրիշ բան չէ։ Կաթոլիկ Ֆրանսացւոյ համար, ամուսնութիւնը թէ կրօնային և թէ քաղաքային գործ է։ Մեր մէջ ամուսնութիւնը քաղաքային հանդամանք չունի բնաւ։ Ուստի, միայն քաղաքային ընկերութեանց օրինակէն ի մէջ բերուած վաստեր չեն զօրեր հաստատել ամուսնալուծման օրէնքի կարելիութիւնը մեզ համար։

Բարեբախտաբար, ապացուցանելու համար թէ մեր մէջ ամուսնալուծման օրէնք հաստատել կարելի է, դատապարտուած չենք միայն քաղաքային և ընկերային փաստեր յառաջ բերելու։ Եթէ խնդիրը կրօնային և պատմական տեսութեամբք պէտք է քննուի, մեզ չեն պակսիր կրօնային և պատմական փաստեր ալ։

Քրիստոսի այն խօսքը՝ «Զոր Աստուած զուգեաց, մարդ մի մեկնեսցէ», Ս. Գրոց ուրիշ պարբերութեանց հետ բաղդատուելով, իբրև բացարձակ արգելք չէ ընդունուած քրիստոնեայ աշխարհէն։ Նկատուած է ընդհանուր կանոն մը, որ՝ ուրիշ կանոններու պէս՝ ունի իւր բացառութիւններ։ Կամ մեկնուած է սապէս թէ՝ «Օրէնքով կատարուած միութիւն մը չլուծուի մարդուն քմահաճութեամբ»։ Արեւելեան ու Արեւմտեան եկեղեցիք տարբեր դրութեանց կը հետեւին այս մասին։ Լատին եկեղեցին չընդունիր Բ. ամուսնութիւնն ի կենդանութեան Ա. ամուսնոյն։ Յունական եկեղեցին կ՚ընդունի զայն։ Բողոքականութեան ամեն ճեւերն ալ կ՚ընդունին զայն։ (*) Հայոց եկեղեցին առաջ կ՚ընդունէր Բ. ամուսնութիւնն և հիմա չընդունիր, բայց աւելի Արեւմտեան Հայերն են որ չեն ընդունիր զայն, մինչ Արեւելեան Հայոց մասին էջմիածնի Հայրապետք ծայրայեղ պարագայից մէջ կը լուծեն պակն և կ՚արտօնեն Բ. ամուսնութիւնն անմեղ կողմին։ Կան ապացոյցներ թէ մեր նախնիք ունէին ամուսնալուծման ո՛և իցէ օրէնք մը։

Քրիստոս կ՚ըսէ. «Եթէ ոք արձակիցէ զկին իւր, և ո՛չ վասն բանի պոռնկութեան, նա տայ նմա նշան, և որ զարձակեալն առնու՝ շնայ»։ (Մաթ. Ե.) Քրիստոս արուր նոյն խօսքը կը կրկնէ ասպէս. «Ամենայն որ արձակեսցէ զկին իւր՝ և ոչ վասն պոռնկութեան, եւ առնիցէ այլ՝ շնայ, և որ զարձակեալն առնիցէ՝ շնայ» (Մաթ. ԺԹ.)։ Մարկոս և Ղուկաս կը ցուցնեն որ երբ Մովսէսի ձեռամբ հաստատուած արձակման օրէնքին վրայ կը խօսուէր իրեն, Քրիստոս բացարձակ յայտարարեց. «Նա որ իւր կինը կ՚արձակէ և ուրիշը կ՚առնու՝ կը շնայ։ և արձակուածն առնողը կը շնայ»։ Մովսիսական արձակումն էր պարզ կնաթողութիւն ըստ սեմական ժողովրդոց, (Ռէբէքա, Ռաշէլ,) բոլորովին տարբեր ամուսնալուծումէ, որ դատաստանաւ կ՚որոշուի։ Մովսիսական արձակումն ակներեւ է թէ անհաճոյ էր Քրիստոսի, որ կ՚ըսէր Հրէից. «Մովսէս վասն խստասրտութեան ձերոյ գրեաց ձեզ զպատուիրանն զայն»։ Քրիստոնէութիւնն յառաջդիմութիւն մ՚է Հին Կտակարանին վրայ, և Քրիստոս մովսիսականէն ազնուագոյն օրէնք մը կ՚ուզէր ցուցնել ամուսնութեան։ «Ասատուծոյ» կամքովն, այսինքն «Օրէնքով», առնուած կին մը Հրէի մարդուն մէկ քմահաճութեամբը պէտք չէ արձակուի։ Իւր այն խօսքով թէ «Ամենայն որ արձակեսցէ զկին իւր՝ և ո՛չ վասն պոռնկութեան, և առնիցէ այլ՝ շնայ», Քրիստոս որոշ կ՚ըսէ թէ՝ անհաւատարմութեան դէպքերու մէջ կինը կընայ արձակուիլ։ Արեւելեան և Արեւմտեան եկեղեցիք չեն կրցած համաձայնիլ յաջորդ նախադասութեան վրայ մնա-

(*). — Հայ-բողոքական հասարակութիւնն, որ ժողովական յարանուանութեան կը վերաբերի, կ՚ընդունի ամուսնալուծումը, բայց յանցաւոր կողմը չի պակեր նոյն հետևանս, այլ երկար ժամանակ մը եղեն, երբ հանդուրժ գոյացուի ապաչխարած լինելուն։ Այս գիշումը կ՚ընեն՝ նկատելով թէ քաղաքային պակ չկայ, որպէս զի իրենց եկեղեցին զերծ ըլլայ սոյն դժուար վիճակի մէջ գտնուող անձը պակելու պարտաւորութենէն։ Բայց յանցաւոր կողմը չեն պակեր այն անձին հետ որուն հետ մեղանչելով՝ պատճառ եղած էր ամուսնութեան լուծման։

անդ. «Եւ որ զարձակեալն առնու՝ շնայ»։ Լատին եկեղեցին կ՚ըսէ. Քանի որ արձակելոյն հետ ամուսնացողը կը շնայ, ուրեմն բաժանեալ ամուսին մը չի կրնար կնքել Բ. ամուսնութիւն։ Արեւելեան եկեղեցին կ՚ըսէ թէ Քրիստոսի խօսքն իւր ամբողջութեամբ պէտք է հասկնայ։ Նա որ կ՚արձակէ իւր կին ո՛չ վասն անհաւատարմութեան և երկրորդ կին կ՚առնու՝ կը շնայ։ Ուրեմն, նա որ իւր կինը կ՚արձակէ վասն անհաւատարմութեան և ուրիշ կին կ՚առնու՝ չի շնար։ Եւ երբ առն և կնոջ միութիւն մը շնութիւն չէ, ուրեմն օրինաւոր ամուսնութիւն է։ «Եւ որ զարձակեալն առնիցէ՝ շնայ»։ Ողջմտութիւնը կը ցուցնէ որ Քրիստոս ըսել կ՚ուզէ թէ անհաւատարմութեանն համար արձակեալ ամուսինն առնողը մեղք կը գործէ։ (Այս ըմբռնումով է որ ամուսնալուծումն ընդունող եկեղեցիներն անգամ կը դժկամակին պակել յանցապարտ կողմը։) Փլորենտիոյ և Տրիանդոնի եկեղեցական ժողովոյ մէջ երկու եկեղեցիք երկաբօրէն վիճաբանեցան։ Լատինք միշտ կը պնդեն թէ ամուսնական կապին քակտումն արտօնուած չէր ի Քրիստոսէ։ Արեւելեանք պնդեցին միշտ թէ անհաւատարմութեան դէպքերու մէջ արտօնած էր։ Բայց գիտելի է որ Հռոմ չնզղջեց զԱրեւելեան եկեղեցին իւր այս կարծեաց համար։

Հայք ի սկզբան Յունաց հետ ընդունած լինել կը թւին Բ. ամուսնութիւնն ինչ ինչ որոշ պարագայից մէջ. Կարեւոր կը սեպենք ապացուցանել թէ՝ ո՛չ միայն ողջմտութիւն և արդի ընկերութեան պէտքեր կը պահանջեն ամուսնալուծման օրէնք, այլ ժամանակու մեր նախնիք ունեցեր են այսպիսի օրէնք, և մեք զայն լքեր ենք այնպիսի ազդեցութեանց ներքեւ ոչք բնաւ օգտակար չեն եղած մեր Եկեղեցւոյն։

ՀԱՅՈՑ ՀԻՆ ՕՐԻՆՔԸ ՄԸ

Այս մասին բաւական լոյս կը գրտնենք Մխիթար Գոշի Դատաստանագրքին մէջ։ Մխիթար Գոշ ապրեցաւ ԺԲ և ԺԴ դարերուն մէջ։ Բաղ օրէնգէտ եկեղեցական մ՚էր։ Մեծ յարգ կը վայելէր կաթողիկոսաց, ամեն դասու եկեղեցականաց ու ժողովրդեան կողմէ։ Ազգայինք, առաջնորդութեամբ աղուանից Ստեփաննոս Բ. կաթողիկոսի, խնդրեցին իրմէ Դատաստանագիրք մը յօրինել, յենլով առաձեռն հեղինակութեանց վրայ, որք էին՝ ազգային և համազգային եկեղեցական ժողովոց որոշումներ, Ս. Հարց կանոններ, տոհմային սովորոյթք, և ուր թերի էին անոնք՝ Մովսիսական և Յունական օրէնք։ Մխիթար Գոշ արժանապէս կատարեց այս գործ։ Թէ Հայք գէթ ուրեք ուրեք վարեցան իւր Դատաստանագրքին համեմատ, ապացոյցն այս է որ դարեր յետոյ գիտուեցաւ թէ Խրիմ, Լեհաստանի և այլ տեղերու հայ գաղթականութիւնք իրենց ազգային-եկեղեցական դատերը կը վարէին Մխիթարայ օրէնքին համաձայն, զոր իբրեւ մերայնոց օրէնքն երկար ժամանակ ճանչցեր են իշխանութիւնք Լեհաստանի և Ռուսաստանի, մանաւանդ հրամանագրերով, որք պահուած են։ Վերոյիշեալ իրենց օրէնագրութեան մէջ շատ բաներ փոխ առած են մեր երեւելի իրաւագէտին օրինագրքէն։

Արդ, Մխիթար Գոշի Դատաստանագրքին Ա. մասին մէջ, որ մակագրեալ է «Եկեղեցական կանոնք», ամուսնական օրէնքներ մեծ տեղ մը կը գրաւեն։ Աւասիկ այն յօդուածներ ուր արտօնեալ է ի կենդանութեան ամուսնոյն Բ. ամուսնութիւնը. —

ՅՕԴ. 5. «Յաղագս դատաստանաց առն և կնոջ, որք անկար գոն լուծանել զկուսութիւն։ Այս պարագայի մէջ, եթէ կինն ուզէ, կընայ շարունակել իւր կենակցութիւն. ապա թէ ոչ, կը բաժնուին. կինը կառնու բերած օժիտն և «ուրիշ ամուսին կ՚առնու»։ Այլն ալ կընայ առնուլ այլի կին մը։

ՅՕԴ. 6. Այսահարութեան, բորոտութեան, որկտութեան, հաշմութեան և այլ երկարժամանակեայ հիւանդութեանց մէջ, այր և կին կրնան թողուլ զիրար և «նոր ամուսնութիւն կնքել»։ Այսպէս կ՚ընեն բացարձակ կամքով, եթէ ամուսնութենէն առաջ մին միւսէն ծածկեր է իւր հիւանդութիւն։ Եթէ հիւանդութիւնն հոգէն երեւան եկեր է, և թոյլ չի տար կատարման ամուսնական պարտաւորութեանց, նոր ամուսնութիւն կնքել ուզող կողմը կը կարօտի միւսին հաւանութեան։

ՅՕԴ. 7. և այլք ՅՕԴ. 104. Դերի տարուած և հօթն տարիէ հետէ լուր չտուած էրկան կինն «իշխան է առնուլ երկրորդ այր»։ Փոխադարձաբար՝ էրկան համար։ Բայց եթէ առաջին այրը (կամ կինը) յետոյ դառնայ, կինը պարտի թողուլ երկրորդ այրն և առաջին ամուսնոյն լինել։— Դուինի Ե. Ժողովոյն որոշում, Կանոն Է։

ՅՕԴ. 8. «Յորժամ դիւական պատիւ զմիմեանս այր և կին ասիցեն առանց պատճառաւ չնութեան», կրնան թողուլ զիրար, և փոխադարձաբար՝ հաւանութեամբ մին և միւսը կրնան «նոր ամուսին առնուլ»։ —Բողոքաբէրէ Նաքոլէոնեան Օրէնագրքին Հեթ, է Գլուխն «Ամուսնալուծումն Ընդ հանուր փոխադրոյն հաւանութիւնքէ»։ Ցրուեալոյն նոր Օրէնքին Ներ կիլ այլ ասոյն դրէ-բրութիւն։

ՅՕԴ. 9. «Յաղագս դատաստանաց չնացողաց առն և կնոջ»։ — Եթէ ի չար յայսոսիկ պատս գայսի կին ուրուք, իշխան լիցի այրն արձակել զնա ըստ հրամանի Տեառն։ Եւ զի ոչ թողացուցանէ զարձակեալն առնուլ, զի ընդ առնն հաշտեսցի,

(*). Կ՚ակնարկէ Նէոյ-Կեսարիայ Ժողովոյն (314 ին) ԺԱ. , Ս. Աթանասի ԿԱ. և Ներսէս Ե. Կաթողիկոսի Է. Կանոնները։

ըստ Առաքելոյն, և կամ անայր մնացէ, վասն որոյ զղջանալով կնոջն՝ իշխան լիցի այրն դարձեալ առնուլ, և այդ առանց բանի պոռնկութեան։ «Կինն ոչ լիցի առնն, ըստ դատաստանի կանոնաց (*), բայց այրն իշխէ առնուլ կին», և կինն առնն լիցի ըստ հրամանի առնն։ Իսկ կին ո՛չ իշխէ ի չնացող առնէ ելնել, բայց վասն խրատու առ ժամանակ մի մեկնեսցի։

Եթէ կինն անհաւատարիմ է, այրը կը մոռնալ գնա, և կ՚առնու երկրորդ կին, իսկ կինը չի կրնար երկրորդ այր առնուլ, բայց եթէ հաւանութեամբ բաժանեալ էրկ մարդուն։ Իսկ եթէ այրն է անհաւատարիմ, կինը չի կրնար երկրորդ այր մ՚ունենալ, բայց կրնայ բաժնուիլ առ ժամանակ մի։

(Բողդաբէրէ Նաքոլէոնեան Օրէնագրքին հասարակաբան գրամաբրանեան հեթ, ըր այս անդամ (1884ին, Նոյեմ օրէնքին վիճաբանութեան առթիւ), գրքոյրեց Ֆրանսայի Մեբանկոյրը։)

ՅՕԴ. 10. Ամուսնեան մէջ, եօթն տարիէն ետքը, կ՚արտօնէ կնքել Բ. ամուսնութիւն, փոխադարձ հաճութեամբ։

ՅՕԴ. 11.—«Յորժամ կին զառն զչար գիտասցէ զարուագիտութեան և կամ..., կամ թէ ընդ այլագաւանս պղծիցէ, իշխան իցէ ելանել։» Բայց կնոջ Բ. ամուսնութեան խօսք չկայ հոս։

ՅՕԴ 12. Աւելութեամբ բաժնուած և երկրորդ անգամ ամուսնացած այր և կին կրնան նորէն առնուլ զիրար, յետ մահուան Բ. ամուսնոյն։— (Բողդաբէրէ Ամուսնալուծման ֆրանսական արդի օրէնքին հեթ։)

ՅՕԴ. 13. Եթէ այրն 7 տարի երեսի վրայ թողու կինն առանց ապրուստի, և եթէ չուզէ իւր ընթացք՝ կնոջ բողոքելուն և իշխանութեան յորդորանաց վրայ, «կինը կրնայ ուրիշ էրկի առնուլ, իսկ այրն՝ ո՛չ»։ Ուրիշ բան է եթէ կինը խղճայ անխիղճ ամուսնոյն թիւ 1, և արտօնէ զայն՝... ուրիշ կին մ՚ալ անօթի ձգելու։

ՅՕԴ. 14. Եթէ կուսութիւն չտուգուի, այրը կընայ առնուլ «այլ կին», և կինն «այլ այր»։

ՅՕԴ. 56. «Եթէ ոք արձակեսցէ զկին իւր վասն բանի պոռնկութեան և կամ վասն այլ չարագործութեան, որ ոչ միայն այրն այլ և աշխարհ վկայիցէ չար գործոց նորա, արձակեսցէ. ընդունի զնա կանոնս։ Բայց մի ամ ապաշխարեսցէ, ի ձեռն ողորմութեան արբեսցի և հաղորդեսցի օրինացն, և եթէ կամիցի կին արասցէ, և կինն այլ առն չիշխէ լինել՝ մինչդեռ կենդանի է այր նորա։

Անհաւատարիմ կնոջ այրը նորէն կընայ կարգուիլ, իսկ կինն՝ ոչ։

ՅՕԴ. 83. Եթէ այրը թաքուն ֆիզիքական վիճակ մ՚ունի զաղիր, կամ այնպէս որ զինք անկարող կ՚ընէ իւր ամուսնական պարտաւորութիւնը կատարելու, և կեղծաւորութեամբ կամ շահագրգռութեամբ ամուսնացած է, կինն ազատ է թողուլ զնա և ուրիշ էրկի առնուլ։

ՅՕԴ. 94. Կը նշանակէ այն մարմնական տանջանքներ և ապաշխարութիւններ զորս պարտի կրել էրկան մը հոմանին, որ պատճառ եղած է հաւատարիմ կնոջ արձակման։ Այրը չի կրնար կարգուիլ իւր հոմանին հետ։

Մեծիրոր Գոշ 680 դարէ առաջ է ելեր առած է օրէնք մը, (հոմանէն հետ չլաբենալ լաբէուել Բ. անեմանան,) զոր Մեբանկոյրը գրեր դանէ մը ընթերցաւ (1884ին) Գոյացեալ Ֆրանսայի ամուսնալուծման Նորահաստատ օրէնքին մէջ։)

Ուրիշ յօդուածներու մէջ ալ ցուցած է առն և կնոջ ընչից բաժանումը ամուսնալուծման պարագայից մէջ։

ՆՅԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ այսպէս ապացոյցներ կան թէ մեր նախնիք ինչ ինչ պարագայից մէջ կ՚ընդունէին ամուսնական պակին քակտումն, ի՞նչ է պատճառն որ վերջին դարերու մէջ այս սկզբունք անհետացեր է մեր մէջէն։

Պատճառը պէտք է որոնենք լատինական ազդեցութեան մէջ, զոր Հայք կրեցին, մանաւանդ Կիլիկիոյ կողմերը, վերջին ատեններն։ Յայտնի է թէ այն պահուն եղան ազգապատներ, Հայլապատներ և այլ բարձրագիր եկեղեցականներ որոց վրայ երեւցան հռոմէական միտումներ։ Հայ եկեղեցին հեռանալով նախնի պարզութենէն, ընդունեց լատինամիտ նորութիւններ։ Ասոնց մէջ է ամուսնութեան յաւիտեանն դէպ անլուծելիութեան լատինական գաղափարն ալ։ Ունիզոլաց վարդապետութիւնը ամրացուցին նոյն գաղափար։ Վերջերն ալ Մխիթարեանց ասուածաբանական գրուածներ, որք անցեալ դարէն ի վեր տարածուած էին ամեն հայաբնակ կողմերը՝ ի բացակայութեան ընթեռնլի գիրքերու, նուիրագործում տուին նոյն գաղափարի։ Մինչ յայն Եկեղեցին հաւատարիմ կը մնայ իւր նախնի սկզբան այս մասին, մեք՝ գուցէ յանգէաս՝ դեռ չենք թօթափած լատինական ըմբռնումն ամուսնութեան։ Նոյն լատին ազդեցութիւնն է պատճառ որ Մխիթարեանք չկրցին տալ Մխիթար Գոշի Դատաստանագիրքը, յորմէ քանի մ՚ընտիր ձեռագիրք օրինակներ ունին։ զի Պապը զլացաւ իւր արտօնութիւն, կը դրէ բարեյիշատակ Վահան Վ. Բաստամեանց։

Ալ ժամանակ է սակայն որ մեր ամուսնական գրութեան մէջ այս օտարամուտ խառնութեան վերջ տանք։ Ամուսնալուծման օրէնք կրնանք հաստատել այն համոզմամբ թէ հայ ընկերութեան մէկ բացայայտ պէտքը գոհացուցած պիտի լինինք, առանց չեղելու հայ եկեղեցւոյ նախնի հարազատութենէն, և քրիստոնեայ աշխարհի երեքչորրորդ մասին հետ նոյն դրութիւնն ընդունելով։ Բայց նկատելով թէ Հայք արեւելեան ժողովուրդ մ՚են, յորում այսպիսի օրինաց և դրութեանց յանկարծակի փոփոխումներ կրնան ցնցաղեր լինել, պարտաւոր ենք անշուշտ չափաւոր և ատիճանաւոր օրէնք մը հաստատել։

ՄԵՐ ԽՐԱԴԻՐ

Եթէ կարգն եկած լինէր ծրագրելու ամուսնալուծման օրէնք մը, կարծիք կը յայտնէինք թէ ֆրանսական նորահաստատ օրէնքն, որոյ ծայրայեղութիւններն զգացուցինք նախընթաց յօդուածներով, ու Մխիթար Գոշի կանոններն հաւասարապէս լայնարձակ են յոյժ, և ի նկատ առնլով մեր ազգային դատական վարչութեան տկարութիւնը, կրնան առիթ տալ նոր դեղծումներու։ Ուստի, պիտի յանձնարարէինք շատ աւելի չափաւոր և սեղմեալ օրէնք մը, յորում նախատեսուին այս երեք գլխաւոր պարագայք.

Ա.—Բացայայտ անհաւատարմութիւն, առն կողմէ թէ կնոջ.

Բ.—Անկարողութիւն, կամ սեռական պատ.

Գ.—Բազմամեայ բացակայութիւն, կամ լքում։

Այս մտօք կարելի է լինել շատ պահպանողական օրէնք մը, որ այնու ամենայնիւ բարիք մը կը լինէր հայ ընկերութեան։

Բարեկազմ ընտանիքներ տեղի չունին երկնչելու ամուսնալուծման և Բ. ամուսնութեան կարելիութենէն։ Ամենքս ալ կընանք խօսիլ դեղերու վրայ, գիտնալով որ հիւանդներուն միայն պէտք են անոնք։ Ամուսնալուծումն ալ դեղ մ՚է. ընկերային որոշ հիւանդութեան մը դէմ։ (*) Բ. ՓԻՇԵԱՆ

Մարտ չաբաթաթերթ, (1 Սեպտ. 1884)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴՈՐԵՐ. — Նոր ձախողուած Նախարարութեան համար։ Ուօլուորթի երեսփոխանական աթոռը կորսնցնելէն ետքն, Ազատականք Ուէսդ-Տորսըդի աթոռն ո՛չ միայն իրենց հաւատակորդներուն ձեռքը թողուցին ըստ առաջնոյն, այլ և ցաւոք տեսան իրենց քուէից թուոյն նուազիլն այս չշրջանակի մէջ։ 1892 ին Պ. Ֆարքարսըն Տորսըդի արեւմտեան շրջանակէն պահպանողական երեսփոխան ընտրուած էր 878 քուէի մեծամասնութեամբ իւր ազատական հակառակորդին դէմ։ Իւր մահէն ետքն, անցեալ չորեքշաբթի նորէն ընտրութիւն կատարուելով, Ուիլբրմ գընդապետ նոյն շրջանակի պահպանողական երեսփոխան ընտրեցաւ՝ մեծամասնութիւնը բարձրացնելով 1,213 քուէի, (3,538 ընդդէմ 2,325 ի։) Տեսնենք թէ ուստ կը խոստովանի այս ձախողուածոց ծանր նշանակութիւնը նախարարութեան վիճակին վրայ։ Ուօլուորթի պարտութենէն անմիջապէս ետք Հնդկաստանի Նախարար Պ. Ֆոուլըրի արտասանած խօսքերէն կը մակաբերուի թէ երեսփոխանութեան լուծումն հեռի չէ։ Պ. Կոշըն, երբեմն Կ. Պոլսոյ դեսպան, այժմ մուտքենական, ի Լոնտոն բանախօսելով ըսաւ թէ Նախարարութիւնն ո՛րքան երկար ժամանակ մնայ իշխանութեան վրայ և ո՛րքան յետաձգէ ընտրող դասակարգին դիմել, այնչափ աւելի հանանախարարականք պիտի յաջողին առաջիկայ ընտրութեանց մէջ։ Լուծումը փութացնելու պահանջումը կ՚ընէ նաեւ Պ. Լապուշէր ի Նորթէմպրըն իւր բանախօսութեամբ։

ԱԻՍՏՐԻԱ.— Քանոքի կոմսի հրաժարին ո՛չ ոք կ՚ուզէր, ո՛չ իսկ մաճառ վարչապետը։ բայց Քանոքի սկզբունք մ՚ուներ, և անոր վրայ իրաւախոհութիւն չուզեց ընդունիլ։ Սկզբունքը սա՝ էր թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարն ո՛չ մէկու մը կողմէ ենչում պէտք է կրէ, և միայն վեհապետին հետ համաձայնութեամբ պէտք է վարէ արտաքին յարաբերութիւնները։ Բայց Պառոն Պանֆի 1867ի երկեակ դրութեան օրէնքին աւելի կամ նուազ որոշ մէկ պարբերութեան վրայ յենլով, կը պնդէր թէ երբ Հունգարիոյ շահերը պահանջեն՝ մաճառ վարչապետը մինչեւ մէկ ատիճան կարող է և պարտի ճնշել արտաքին գործոց նախարարին ընթացքին վրայ։ Քանոքի կարծեց աւելի օգտակար ծառայութիւն մը մատուցանել Տէրութեան հանրային շահերուն՝ փոխանակ այս սկզբունքը նուիրագործելու՝ իւր պաշտօնը թողուով, բայց խնդիրը կայ և կը մնայ իւր յաջորդին համար ալ։

(*).—Տասն և մէկ տարի առաջ ամուսնական խնդիրներու վրայ գրուած կարգ մը յօդուածներու այս վերջինն այսօր արտատպելով հոս, նպատակնիս է շնորհակալութիւն յայտնել այն անկեղծ բարեկամներուն որք Ամուսնալուծման պէտքին ու կարելիութեան վրայ մեզ դաս տալու բարեսիրտ հոգածութիւնն ունեցեր էին անցեալ օր։ Ո՛զգ ըլլան։ Բ. Ֆ.

ԿՈՄՍ ԱԿԷՆՈՐ ԿՈՂՈՒԽՈՎՍԿԻ, Քանոքի յաջորդը, Լեհ ազնուական կալուածատէր մ՚է, անդամ Աւստրիոյ Մերակոյտին, բայց իբրեւ միակ դեսպանական պաշտօն՝ Պուքրէշի մէջ գտնուած է։ Ի Կալիցիա Սքոլսկի իւր դղեակն էր երբ զինք Վիեննա կանչող հեռագիր մ՚առաւ Կայսրէն, և հոն իմացաւ թէ Քանոքիի պիտի յաջորդէ։ Կայսրն անձնական համարում ունէր անոր վրայ, և ի Կալիցիա իւր ուղեւորութեան առթիւ, մասնաւոր համակրանք ցուցած էր անոր։ Թէեւ Լեհ է, բայց այս պատճառաւ Ռուսիոյ և Բրուսիոյ հետ յարաբերութեան դժուարութիւն պիտի չքաշէ. զի լեհական քաղաքականութեան միջամուխ եղած չէ, և միայն իւր վեհապետին ծառայած է հաւատարմապէս։ Փարիզի դեսպանութեան համար իւր խօսքն եղաւ անցեալները, բայց իւր կին Պոնարարդեան գերդաստանին պատկանելով (Բոնուչիին է գեղանի Քարոլինէ, Նաբոլէոն Ա.-ոյ քոյր, որ ամուսնացած էր Ժոաքիմ Մուրատ իշխանին հետ), հանրապետական կառավարութեան շատ հաճելի պիտի չթուէր այսպիսի դեսպանուհի մը։ Կոմս Կոլուխովսքի Վիեննայի Համարարանին մէջ աւարտած է իւր ուսմանց շրջանն, և անմիջապէս մտած է արտաքին գործոց պաշտօնարանն։ Արդէն մեծահարուստ աւատապետ և կալուածատէր աւատական Լեհաստանի մէջ, իւր կինն ալ քանի մը միլիոն ֆր.ի հարստութիւն բերած է իրեն։ Նոր Նախարարն հաճելի դէմքով, բարձր և նուրբ հասակով, խոհեմ և ճարտարախօս անձ մ՚է։ Մագերը շագանակագոյն, պեխն ալ մանառական ոճով խրոխտ դարձուած մ՚ունի։

ԱԼԺԵՐԻՈՑ մօտ, Լաղակ, անցեալ երեքշաբթի, ճեղայիրցի վեց արաբ աւազակներ Կիլոդինով գլխատեցան։ Յետոյ Տքդ. Թրէյլ ելեկտրական փորձեր կատարեց դիակներուն վրայ։

ՅԵՌԱԳԻՐ

ՍՐԿԱՍՇԱՐԺ, ՋԻՒՆ ՍԻ ԿՐԱԿ

ԱԹԷՆՔ, 18 մայիս.— Այսօր եւս երիցս երկրաշարժ պատահեցաւ ի Զանդա, և թէպէտ բաւական սաստիկ էր, ինաս չպատճառեց։

ՖԻՈՐԵՆՑԱ, 19.—Հոս այսօր բուռն երկրաշարժ մը տեղի ունեցաւ. չորս մեռեալ, շատ մը վիրաւորեալ։

ԼԷՑԳԱԽ, 18.—Այսօր եւս երկրաշարժ հոս և շրջակայքը, բայց ոչ սաստիկ։

ՊԵՐԼԻՆ, 19.— Շատ ձիւն կուգայ ի հարաւային և յարեւմտեան Գերմանիա։ Ուրեք ուրեք բոլորովին ձիւնով ծածկուած է երկիրը։

ՊՐՈՒՍԷԼ, 19. — Հիւսիսային ծովէն ինչուան Մանչի ծովը բուռն մրրիկ կը տիրէ։ Լիւքսէնպուրկի և Արտէնի կողմերն առատ ձիւն կուգայ։

ՓԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Պրէսդ-Լիդովսքիի կրակէն 1,500 տուն այրեցաւ։ Բնակչաց մեծագոյն մասը բացը մնաց։ Ի Քուպրիր ևս տուներուն մեծ մասն այրեցաւ։

—Հեծելազօրաց ընդհանուր հրամատար կարգեցաւ մեծադուքս Նիքոլա Նիքոլայեւիչ։

ՕՏԵՍԱ.— Մայր-կայսրուհին հոս եկաւ ընդ առաջ իւր հիւանդ որդւոյն։

ՎԻԵՆՆԱ.— Քանոքի կոմս երէկ իւր հրաժէշտի ողջոյնը տուաւ արտաքին գործոց Նախարարութեան պաշտօնայնեներուն։

ԵՈՒՌՈՀԱՄԱ.— Ռուսիոյ հիւպատոսն ի պաշտօնէ ծանոյց թէ թարփիներ գտեղուած են Վլատիվոստոքի ռուսական նաւահանգստին առջեւ։

—Ի Հարաւային Մանչուրիա գտնուող ճաքոնական եօթն զօրաքանակներէն հինգն ետ առնուեցան, և երկուքը միայն թողուեցաւ։ Վայ-Հայ-Վայ ալ կը պաշտպանուի միայն մէկ զօրամասի կողմէ։

—Թորմոզայի կուսակալ կարգուած Քապատամա ծովակալ հոն գնաց՝ յանուն ճաքոնի կղզին ստանձնելու։ Կայսերական պահակազօրքն ալ հոն պիտի ղրկուի ի մօտոյ։

—Վեհ. Միքատոն ուրբաթ օր Հիրոշիմայէ կը դառնայ Թոքիօ մայրաքաղաքն, ուստից անցեալ տարի եկած էր՝ անձամբ հսկելու զօրաց առաքման և այլ պատերազմական տնօրինութեանց։ Մեկնումէն առաջ Ն. Կ. Վեհափառութիւն յայտարարութիւն մ՚ուղղելով առ ճաքոնական ազգն՝ պիտի յայտնէ թէ ո՛րպիսի շարժառիթներէ թելադրեալ արձան դատած է Ջինաստանի վերադարձնել զՀարաւային Մանչուրիա։

ԼՈՆՏՈՆ, 19.—Հնտախտէ երկու հոգի մեռեր են Պուէնոս Այրէսէ Կրէյվզէնտ հասնող Մաօրէ շոգենաւին մէջ։ Նաեւ ապանեխուելէ և քարանթինայի ենթարկուելէ ետքը Լոնտոն պիտի երթայ։ Արժանդինէն վարակեալ ուրիշ շոգենաւ մ՚ալ կը սպասուի։

ՊԵՐԼԻՆ.—Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ շատ գարմանք պատճառեց կոմս Կոլուխովսքիի Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար անուանիլը։

ՀՌՈՄ.— Իտալեան կառավարութիւնն յայտարարեց թէ պիտի մասնակցի Փարիզի 1900ի տիեզերական ցուցահանդէսին։

ՓԱՐԻԶ.—Կ՚ըսուի թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը պիտի հրաւիրէ իտալական նաւատորմիղը Թուլոն ևս գալ՝ Բորդմատթ (Անգլիա) երթալուն առթիւ։

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ

Բուսիլիի երկաթուղեաց պարտաթուղթերուն բրոմէսները՝ յառաջիկայ 1895 յունիս 1ի վճռակահանութեան համար, կը վաճառուին Պոլսոյ գործակալութեան քով և Բերայի գրասենեակը։

Կ. Պոլիս 1/13 մայիս 95

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Այժմ. Ս. Պատրիարք Հայրն, որ շաբաթ օրէն ի վեր Իւսկիւտար կը գտնուի, այսօր Պատրիարքարան կը դառնայ՝ նախագահելու կրօնական ժողովոյ շաբաթական նիստին։

Տ. Ներսէս վարդապետ Խարախանեան երէկ մայրաքաղաքս եկաւ։ Իրեն կընկերանան Տ. Մամբրէ և Տ. Վաղինակ քահանաները։

Ս. ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԸ

Յառաջիկայ հինգշաբթի օր, Տեառն մերոյ Ս. Համբարձման տօնի առթիւ՝ Այժմ. Ս. Պատրիարք Հայրն հանդերձեալ է հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել ի Ս. Քրկչի մատրան, վասն հոգւոյ ի Տէր հանգուցեալ մեծանուն հիմնադրին նոյն Ազգային հաստատութեան և այլոց բարերարաց, և այս առթիւ մխիթարել հոգեւորապէս հաստատութեանս հարիւրաւոր պատսպարեալները

ի դիմաց Հոգբրձ. Ազգ. Հիւանդանոցի

Ա.ԳԻՆԱՊԵՏ Ա.ԳԻՆԱՊԵՏ

Յ. Թ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ Մ. Ս. ԱՐԶՐԵԱՆ

Մնաօր.— Հոգաբարձութիւնս բարեպաշտ ժողովրդեան դիւրութեանն համար՝ երկաթուղւոյ Տնօրէնութեան հետ բանակցելով յայտնած է նոյն օրը հետեւեալ կառախումբերն Հիւանդանոցի պարտէզին առջեւ կեցնել։

Ըստ Սուրբպայցոց			Ըստ Թրքաց	
Թիւ	ժամ	րոպէ	ժամ	րոպէ
16	8	56	1	33
18	9	30	2	7
22	10	30	3	7
24	10	56	3	33
26	12		4	37

Վերոյիշեալ 5 կառախումբերէն զատ, 20 կառախումբ ևս կայ, որք մինչեւ երեկոյ Սիրքէճիէն կեկլէն և կերթան մինչեւ Եէտի-Գուլէ, իսկ երեկոյին մինչեւ գիշերուան ժամը մէկ՝ գրեթէ ամէն կէս ժամը անգամ մը՝ Պոլիս երթալու համար կառախումբեր կը մեկնին Եէտի-

մանագիտաց ժողովին առաջին երկրաչափ Պ. Լբլէհի։

Երրորդ կարգի Շեֆգաթ՝ տիկին Անանիասիա Մէկիբիի, որ յանձն առած է մահճակալներ և այլն նուիրել Համազգային Անկեանոցի հիւանդանոցներէ միոյն։

Լիագաթի արծաթ շքադրամ՝ Զինուորական Քննիչ Յանձնաժողովոյ անդամներէն սպայակոյտի Միրլիվա Իպրահիմ փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՅՑՄՈՒՆՔ. — Տիարպէքիրի կուսակալութիւնը մայիս 7 թուականաւ հետեւեալը հեռագրած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին.

«Իմաց տրուեցաւ որ Թուհման անուն հայ մը նահանգին կեդրոնին շրջակայ Ղարպ գիւղախումբի Տէլիկէճիք գիւղի բնակիչներէն Մէհ Ռեշի կինը՝ Քիլիթին փախուցած է։ Անմիջապէս խուզարկութիւնք կատարուելով, Թուհման ուսյդ կինը ձերբակալուեցան և քննութեանց տեղեկագրերուն հետ յանձնուեցան դատարանին։»

* * *

Մայիս 7 թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Էնկիւրիի, Խարբերդի, Հալէպի, Ատանայի, Տիարպէքիրի, Տրապիզոնի, Պիթլիսի, Սըվազի, Վանայ և Գասթէմունիի նահանգաց մէջ ալ, շէնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։

ՄԱԼԻԹԷԻ մէջ կարգեալ այն յանձնաժողովը, որ Բուսէլիի երկաթուղեաց պարտաթուղթերու պարգեւներուն համար կազմուած է, երէկ ալ ի նիստ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց՝ վիճակահանութեան պարգեւին գումարը հարիւրին յիսունրութէն եօթանասուն երկուքի բարձրացնելու խնդրոյն վրայ։

—Մալիյէի մէջ շաբաթ օրը յանձնաժողով մը ի նիստ գումարուեցաւ նախարար Վեհմ. Նազիֆ փաշայի նախագահութեամբ և խորհրդակցութիւններ կատարեց՝ այն տասանորդի տրոց վրայ, որք վարձակալութեան պիտի տրուին և որք յատկացուած են երկաթուղւոյ գծերու իւրաքանչիւր քիլոմէթրին համար տրուելիք երաշխաւորութեանգումարին։

Ներկայ էին հանային պարտուց վարչական ժողովոյ նախագահ Պ. Պէռաժէ, Նոյն վարչութեան մէջ կայս. գօմիսէր Մուրատ պէյ, օսմ. Պանքային տնօրէն Պ. Լաֆիւանդ և երկաթուղիներու ընկերութեանց տնօրէնները։

ԻՏԱԼԱՑԻ Բրօֆէսօր Ճիօվանի, որ ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ Իտալիա վերադարձաւ։

Բրօֆէսօրը մեկնելէ առաջ Մավրոթէնի փաշայի միջոցաւ իր շնորհակալութիւնները մատոյց առ Վեհ. Սուլթանն՝ իրեն նկատմամբ եղած հիւրասիրութեան համար։ Մավրոթէնի փաշա նոյնպէս մատոյց Բրօֆէսօրին կողմէ աշխատասիրուած՝ ախտաբանութեան երեք հատորներ, որք արժանացան Ն. Վեհափառութեան բարձր գնահատման։

ԾԽԱԼՈՏԻ Բէժիի ընկերութեան վարչական ժողովոյ անդամ կարգուած են Պ. Պ. Լաֆիւանդ և Օպուանօ։ Առանց առաջինը մայրաքաղաքիս մէջ պիտի մնայ և երկրորդը Փարիզի մէջ։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ Խորհուրդը նկատողութեան պիտի առնու անտառաց և հանքաց նախարարութեան մէկ ծրագիրը՝ ի մասին անտառաց ու հանքաց նոր կանոնագրոյն, որուն կիրառմամբը տարեկան 150,000 ոսկւոյ հասոյթի առաւելութիւն մը ձեռք պիտի բերուի։

ՌՈՒՍԻՈՑ գահաժառանգ իշխան Եօրկէյ մեծ դուքսը երէկ առտու Վոսփորէն անցաւ Բալչիչայ Զոէէդոս զրօսանաւով և Խրիմ ուղեւորեցաւ։ Մեծ Դուքսը բժշկաց խորհրդով ձմեռը Ալճէրիա անցուցած էր և այժմ Աթէնքէն կուգար։

Ռուսական դեսպանատան առաջին Թարգման Պ. Մաքսիմոֆ նաւային կցորդ Պ. տ'Էպէրհարի հետ զրօսանաւն երթալով յանուն դեսպան Պ. Նէլիտովի ողջունեց մեծ դուքսը։

Շոգենաւը Վոսփորի նեղուցէն դուրս նշնելու պահուն, Սև ծովու ամբարութիւնները թնդանօթաց արձակմամբ ողջունեցին զայն։

ԹՐԱՄՈՒԷՑԻ ընկերութեան վարչական ժողովոյ նախագահ Սեպուհ պէյ Մաքսուտ և նոյն ժողովոյ անդամներէն Շէրիֆ փաշա ու Անանեան էֆէնտի և ընդհանուր տնօրէն Հօճի էֆէնտի երէկ առտու մասնաւոր գումարում մը ունեցան ընկերութեան կեդրոնատեղիին մէջ և խորհրդակցութիւններ կատարեցին։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ. — Անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիբ Քըրրի եւ Լէտի Քըրրի կիրակի իրիկուն սեղան մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան պելճիական դեսպանն ու դեսպանուհին եւ այլք։

—Իտալական դեսպան Պ. Քաթալանիի կողմէ անցեալ գիշեր տրուած սեղանին ներկայ գտնուեցան Արտաքին գործոց Նախարար Սայիտ փաշա, արտաքոյգծայր Մինիսիր փաշա, կայս. անձնական Գանձուն Նախարար Միքայէլ փաշա՝ ընտանեօք, կայս. պալատան քարտուղարներէն Քեազիմ պէյ, կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, անտառաց, հանքաց ու երկրագործութեան Նախարար Սելիմ Մէկհամէ էֆէնտի՝ ընտանեօք և այլ բարձրաստիճան անձինք։

—Հելլենական դեսպան Պ. Մավրոկօրտաթօ շաբաթ իրիկուն ի Մեծ Կղզի սեղան մը տուաւ ի պատիւ դեսպանատան պաշտօնեից։

—Մայրաքաղաքիս անգլիական նորընտիր փոխ-հիւպատոս-դատաւոր Պ. Կօրտօն Քարմպէլ, շաբաթ օրը մայրաքաղաքս եկաւ իր կնոջը հետ։

—Ռուսական դեսպանատունն այսօր Բերաէն Պէյօլիքտէրէի ամարանոցը կը փոխադրուի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Եանեաի մէջ անցեալ օր պատահած երկրաշարժին վրայ հետեւեալ մանրամասնութիւնք կը հաղորդուին։

Բարամիթիաի և Մարկարիթիի միջև գտնուած Քէօմիրճի Չիֆթլիք գիւղը գրեթէ բոլորովին կործանած է։ Երեսունի չափ տուներ փլած են։ Վատակաց տակէն երեսունը հինգ մարդեր հանուած են, որոց տասը մեռած և միւսները՝ վիրաւորուած։ Մնացած միւս տուները ճեղքուելով ու վնասուելով անընակելի դարձած են։

Բարամիթիաի, Մարկարիթի ու շրջակայքը մէջ սաստիկ ցնցումներ զգացուեր են, սակայն վնասներն այնչափ կարեւոր չեն։ Մարկարիթիի մէջ հինգ ծորակ ունեցող աղբիւրի մը ջուրը յանկարծ քաշուեր է՝ ջուրերն ուրիշ ուղղութիւն մը ստացած ըլլալով։

Էշնիյաի և Բարկաի մէջ շատ մը տուներ վնասուած են։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆՔ.— Սերպիական կառավարութիւնը Թագաւոր պատուանշանի երրորդ աստիճանը նուիրած է Ցունաց Պատրիարքարանին գործակատար Անտոնաքի Իքիտիս էֆէնտիի և Ս. Սաւա պատուանշանի երրորդ աստիճանը՝ յունարէն Թղթակցութեանց տնօրէն Եանքօ Թանթալիտի էֆէնտիի։

Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանների գործածութիւնը։

ՀՌՈՄի օսմանեան դեսպան Մահմուտ Նէտիմ պէյ Քասինօ քաղաքը գացեր է։

ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ գայմագամ Օսման պէյ ուիսի համար Հիճազ գացած ըլլալով, անոր տեղ փոխանորդ կարգուած է Այվազքի նախորդ գայմագամ Թէվֆիկ պէյ։

ՐՈՒՄԷԼԻի երկաթուղեաց ընկերութեան ընդհանուր տնօրէն Պ. Կրօսհօլց երէկ տօնեց իր պաշտօնավարութեան քսանրդհինգամեակը։ Ընկերութեան զանազան ճիւղերու պաշտօնէութեանց կողմէ պատգամաւորութիւն մը Պ. Կրօսհօլցի ներկայանալով խնդակցութիւն յայտնեց և նուիրեց Աթ Մէյտանի կոթողին (Էթիքի Թաշ) արծաթէ նմանութիւնը, որուն վրայ փորագրուած է Պ. Կրօսհօլցի անունն և 1870—1895 թուականները։

ՃԻՏՏԷԼԻ կը գրեն թէ նաւահանգիստէն 50 մղոն հեռուն ցամաքի վրայ շոգենաւ մը խրեր է, որուն մէջ 700ի չափ իպսամ ուխտաւորներ կային։ Անմիջապէս օգնութեան փութացուելով ուխտաւորներն ու նաւաստիներն ազատուեր են։

ՀԱՑՏԱՐ ՔԱՇԱՒ մէջ կառուցանելի 700 անկողնոյոց նոր հիւանդանոցին համար Փարիզի Պ. Մաթիէօի գործարանին մէջ նոր գրութեամբ վիրաբուժական և այլ գործիներ շինուած են, որք ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի ղրկուին։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.—Իգմիրէն կը գրեն թէ ի մօտոյ կայս. Թանգարանը պիտի ղրկուին Մէքքէի մէջ գտնուած երկու քարեր, որոց վրայ պատմական արձանագրութիւններ կան։

ՎԱՆԷՆ կը գրեն թէ վերջերս տեղացած անձրեւներէն հեղեղներ գոյանալով քաղաքին մէջ բաւական վնասներ հասուցեր են, սակայն մարդու կորուստ չէ պատահեր։

ՏԷՖԹԷՐԽԱՆԷի վերատեսուչ Բիղա փաշա հիւանդ ըլլալով իր պաշտօնատեղիէն բացակայ կը գտնուի։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.— Պետական Խորհրդոյ պաշտօնեայներէն Հագգը պէյ մենաշնորհ ինդրած է Միտիլլիի մէջ սօտայի շոգեշարժ գործարան մը հաստատելու համար։ Հագգը պէյ առաջարկած է որ այդ գործարանին արտադրութիւնք տեղական պէտքերու համար սպառելուն՝ ամեն տուրքէ զերծ մնան։ Ծրագրին քննութիւնը յանձնուած է Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։

ՏՈՒԹ. ՆԻՔՕԼ այսօր կսկսի իր միքրոպաղնական դասախօսութեան։ Տոքթ. Նիքօլ Փարիզէն կապիկներ բերած է որոց վրայ պատկինման փորձեր պիտի կատարէ։ Միքրոպաղնական նոր աշխատանոցը հաստատուելուն Տոքթ. Նիքօլ պիտի կընայ կեղծմաշիի շինաղեղ հայթայթել մայրաքաղաքիս բժիշկներուն։

Պ. ՀԱԿԷՆ երէկ իրիկուն Տրապիզոն ուղեւորեցաւ, ուր գտնուած ոսկեհանքին նկատմամբ քննութիւններ պիտի կատարէ։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը, հարցման մը պատասխանելով թէ երկաթուղւոյ ընկերութիւնք հաւրկ է որ կենդիսարի տուրքվճարին իրենց պէտքին համար բերել տուած հանքածուխերէն, ժխտողական պատասխան տուած է։

ՇԱՔԱՐի գիները Եւրոպայի մէջ բաւական բարձրացեր են։

ԳՕՍՕՎԱի կուսակալը վարժարան մը հաստատած է, ուր կառավարական պաշտօնեայք իրենց պարապոյ ժամերուն մէջ պիտի կրնան հետեւիլ գիտութեանց և օտար լեզուաց դասախօսութիւններուն։

ՄԷՏԲԷԻի մէջ առջի օրը քոլերաէ երկու մահեր պատահած են։

ՅԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ.— Ցանձնակատար Պ. Մարիուս Ֆապրիս առջի օրը ցաւալի արկածի մը զոհ գնաց։ Պ. Ֆապրիս նոյն օրուան իրիկունը ժամ մէկին Թրամուէյի բաց կառքի մը մէջ կը գտնուէր։ Բանկալթի զինուորական վարժարանին առջեւ Պ. Ֆապրիս ուզեց կառքին մէջէն տեղը փոխել։ Բաղրատին վրայ սկսաւ քալել կռնակը ճամբուն դարձուցած, այդ վայրկեանին Թրամուէյի ուրիշ կառք մը, որ հակառակ ուղղութեամբ կուգար, զարնուեցաւ Պ. Ֆապրիսի, որուն հագուստը կառչեցաւ։ խեղճ երիտասարդը ինկաւ ճամբուն վրայ, գլուխը զարնուեցաւ կառքին երկաթեայ ձողին և միւս կողմէ կուրծքն եւ ձախ կողը ճմլուեցան։ Ցաւալի վիճակի մէջ իր տունը տարուեցաւ, ուր, հակառակ եղած բժշկական դարմաններու, երէկ առտու մեռաւ ահռելի տանջանքներու մէջ։

ԱՖԻՕՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐի թաղապետական բժիշկ կարգուած է քաղաքային բժշկական վարժարանի շրջանաւարտներէն Տոքթ. Մուհիէտտին էֆէնտի։

ՄԱՔԲՐԻԴԻՉԻ Իտարէի ժողովոյ անդամ կարգուած է Քաբամաճեան էֆէնտի, որուն պաշտօնը վաւերացած է Քաղաքապետութեան կողմէ։

ԲՕԹԻի օսմանեան փոխ-հիւպատոս Հիքմէթ պէյ երէկ արձակուրդով մայրաքաղաքս եկաւ։

ԿԱՐԿՈՒՍ. — Օրտուի Շաքլաք գիւղին մէջ վերջերս խոշոր կարկուտ տեղալով մեծամեծ վնասներ հասուցեր է ծառերուն և հունձքերուն։ Կարկուտի իւրաքանչիւր հատը հարիւր տրամէն աւելի ծանրութիւն ունի հղեր։

ԱԹԷՆՔԻ օսմանեան դեսպանատան քանչէլէր Մինա Խամտոբուլա էֆէնտի երէկ արձակուրդով մայրաքաղաքս եկաւ։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ վաճառական Պ. Պանթալէօն հարիւր ոսկի նուիրեր է տեղւոյն յոյն վարժարանաց և հիւանդանոցին։

ՊՐՈՒՍԱԷՆ կը գրեն թէ Թանաշ Տիմիդրիօղլը անուն մարդ մը իր եղբայրը՝ Ֆօթին սպաններ և ոճրին հետքերը անհետացնելու համար դիակը գիշերուն փուռը նետեր է։ Ոճրագործը ձերբակալուած է։

ԶԱՐԵՀ ԷՖԷՆԴԻ ՏԻԼՊԷՐԻ անցեալ օր արկած մը պատահեցաւ օսմ. Պանքային մէջ։ Տնօրէն Պ. Լաֆիւանդի սենեակէն, ուր գտած էր գործի մը վրայ տեսնուելու, դուրս եկած ատեն, ոտքը սահելով գետինն ինկաւ և գլուխը դարանի մը սուր անկիւնին զարնուելով ճակատն ու ձախ աչքը ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Վէրքէն բաւական արիւն հոսելով Տիլպէր էֆէնտի ինքզինքը կորսնցուցաւ։ Պ. Պ. Լաֆիւանդ և Ուլֆինկ իմանալով անմիջապէս հարկ եղած դարմաններն ընել տուին։ Զարեհ էֆէնտի Տիլպէր տունը տարուեցաւ։ Բժիշկները բացարձակ հանգիստ պատուիրած են։ Հիւանդը երկար դարմանի և խնամքի կարօտ է։

Աչքը դարմանող բժիշկը կը յուսայ թէ աչքը պիտի կրնայ ազատել։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆի անգլիական նաւատորմի, որ մայիս 26ին (Ն. Տ.) Ագեքսանդրիոյ նաւահանգիստը պիտի ժամանէ, մինչեւ յունիս 3 (Ն. Տ.) հոն մնալէ յետոյ, Բօրսաիտ պիտի երթայ և անկից ալ մէկ քանի օր վերջը Մարսիլիաի և Թուլոնի ջուրերը պիտի ուղեւորի։

ԵԳԻՊՏՈՍի արտաքին գործոց Նախարդ նախարար Տիգրան փաշա այս տարի Եւրոպա չը պիտի երթայ և ամառը պիտի անցնէ ի Բէմէզ, ուր ամարանոց մը վարձած է։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻՆ ու Պաղտատէն խոշոր ձմեռուկներու և սեխերու սերմերը բերել տրուած են և պիտի մշակուին մայրաքաղաքիս շրջակայ արտերուն մէջ, որք մասնաւորաբար պիտի հերկուին։

ՄԱՐԱԽ.— Այտընի Նազիլի, ու Սէրայքէոյ և Պուլտան գաւառակաց մէջտեղը գտնուած Գարճա անուն տեղը երեւան ելած մարախները հաւաքուած ու բնաջինջ եղած են։

ՊԻԹԼԻՍԻ նահանգին նորընտիր Մէքթուպճի Բիֆաթ պէյ, նախորդ Մէքթուպճի Վանայ, իր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանն երէկ դատեց Արշակ անուն երիտասարդ մը, որ Բերաի Էլմա Տաղը Թաղին մէջ իր հօրն ու մօրը սեպհական տունն այրած էր։ Արշակ գատապարտուեցաւ ցկեանս տաժանակիր աշխատութեան։

ՇԻՆԼԻի շրջակայ ագիւսի գործարանի մը մէջ կիրակի օրը ցաւալի արկած մը պատահեցաւ։ Գործաւոր մը աւազանի մը մէջ ոչխար մը լուալու զբաղած պահուն մէջը ինկաւ։ ընկերները մինչեւ որ օգնութեան փութացին խեղճ մարդը խըղդուեցաւ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ, Բերայի և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ հինգշաբթի, 11/23 մայիս։

Կ. Պոլիս, 9 մայիս 1895

Տ.

Պատիւ ունինք ծանուցանել ձեզ թէ մեր խուրտավանի տունը, որ կը գործէը

Մ. Թ. ԿԵՍԱՐԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

անուամբ, լուծուած է անցեալ մարտ 11/23էն՝ ստորագրեալներուս միջեւ տեղի ունեցած համաձայնութեան համեմատ։

Լուծեալ ընկերութեան պարտուպահանջները պիտի կարգադրուին մեր ընկերոջ Թումլամ Կեսարեանի միջոցաւ, ի ստորեւ գրուած շրջաբերականին համեմատ։

Շնորհակալ ըլլալով ձեզ այն վստահութեան համար որով պատուեցիք զմեզ, կը խնդրենք որ ընդունիք, Տէր, մեր յարգանաց հաւատիքը։

ՄԻՀՐԱՆ ԿԵՍԱՐԵԱՆ, ԹՈՒՄԱՍ ԿԵՍԱՐԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 1 մայիս 1895

Տ.

Վերոգրեալ շրջաբերականին համեմատ պատիւ ունիմ ծանուցանել ձեզ թէ

Թ. ԿԵՍԱՐԵԱՆ

անուամբ սոնամնեցի անցեալ մարտ 11/23էն սկսեալ լուծեալ Մ. Թ. Կեսարեան եւ Ընկ. տան գործերը, որուն բոլոր պտրուպահանջները կը մնան բացարձակապէս իմ վրաս։

Կը յուսամ որ պիտի բարեհաճիք շնորհել ինձի ձեր բարձր վստահութիւնը որու արժանանալու համար ո եւ է ջանք չպիտի խնայեմ։

Հաճեցէք ընդունիլ, Տէր, խորին յարգանաց հաւատիքը։ ԹՈՒՄԱՍ ԿԵՍԱՐԵԱՆ 3—3

Վակտրան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 9/21 մայիս 1895

Անուանկն. եւ Վճարեալ		Թուական	Անուանը Արժեթղթոց	Ընթացիկ Դիներ
100		1831	Հնս.Սէրիա A	64 20
100			» » B 1%	45 —
100			» » C	31 20
100			» » D (զոցուած	28 36
400			» » D (բացուած	28 37
100		1870	Բուս.եկմ. (զոցուած	162 —
Ֆր. 500			Բուս.եկմ. (բացուած	160 25
Անկ. 20	Վճր. 10	1890	Օսմանիէ 4%	103 —
22	11	1869	Բրէտի Ժէն. Օպ.	11 27
10	5	1872	Օսմ. Օպ. տր Շ. է Վ.	6 16
140	140	1873	Կաւրիւմի	51 —
500	300	1889	Անատոլուի (Բժա.	605 —
500	500		Երկաթուղիի (Պրա. 50%	315 —
20	8	1882	Թրամուէյ (Բժա.	11 35
500	500		Թրամուէյ (Պրա.	507 —
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	21 38
1.40	1.40	1892	Օսմ. Սիկարէթ 6%	3 38
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովն. Ընկ.	8 50
500	500	1882	Զրի Ընկ. Տէրքոյ	165 —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիժ) ԴԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ռ.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	2	60
1 ամսուան համար	7	—
1 օրուան համար	1	10
Ռըքոր	—	56
Կանիսկի (Էվվալ.սիզ)	—	60
ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻի ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	4	—
1 ամսուան համար »	6	—
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ռ. 100 ղրշ.էն	110	35
20 Ֆրանսնոց	88	18
20 Մարքնոց (Կիրմանական ոսկի)	107	20
Ֆրիմկի	51	15
Բուպպ Ռպիադրամ	8	31
Մէջիտիէ	108	02
Մարք արծաթ	103	—
Մէճիտիէ	97	—
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—
ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐՔՈՒՆ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	111	½
Փարիզ » Ֆր.	22	62½
Վիեննա 8 օրուան Ֆլոր.	10	90
Պերլին չէք Մարք.	18	25

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 21 Մայիս		
Քոնսոլիտ Ռամ. B Կնիկ. Ֆր.	—	—
» » C » »	—	—
» » D (Բացուած »	—	—
» » D (Զոցուած »	26	17½
Բուսիկրի երկաթուղի »	162	50
Բրիսրիդէ »	488	75
Մարսային Պարտատոմսեր »	513	12
Օսմանիյէ »	477	50
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	496	25
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	731	25
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	102	77
» » 4½% »	107	75
» Իտալական »	90	20
Բրէտի Լիոնէ »	822	50
Բրէտի Ֆոնսիէ »	—	—
Բանդուա տ'Էսբոնդ »	—	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	—	—
Եգիպտական Միացեալ »	522	87
Չէք Լոնտոնի վրայ »	—	—
ՎԻԵՆՆԱ. 21 Մայիս		
Բուսիկրի երկաթուղի Ֆիորին	84	50
Օսմ. Ռէժի »	239	50
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	122	10
» Փարիզի »	—	—
ԼՈՆԴՈՆ. 21 Մայիս		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ռ.	61	50
» » B »	45	—
» » C »	28	12
» » D (Բացուած »	—	—
» » D (Զոցուած »	25	75
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% (Երշխաւեալ.	—	—
» » 1894 3½% (Եզպ. Հրկ.ով	—	—
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	19	—
Այտընի երկաթուղի »	13	—
Միացեալ Եգիպտական »	103	65
Առանմնաշնորհեալ »	—	—
Անզլ. Քոնսոլիտ »	105	87
Ռանթ Հելլենական 5% »	—	—
» » 4% »	—	—
Գուլկար. Փոխառ. 6% »	—	—
» » Նոր 6% »	—	—
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	375
ՊՈՒԼԻՆ. 21 Մայիս		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	—	—
Բուսիկրի երկաթուղի »	148	50
Անատոլուի երկթղ. ¼ Պրկթ. »	—	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	410
» Փարիզի » 2 ամիս	—	—
Մակեդոնիոյ երկաթուղի	—	—

SPLENDIDE CAFÉ
MAISON MEGUERDITCH TOKATLIAN

Dîner du 21 Mai 1895
HORS — D'ŒUVRES VARIÉS

POTAGES. Consommé Koulao, Potage Esaü.
PATÉS. Bouchées Mazarin, Pilew aux foies d'agneau.
POISSONS. Rouget en caisse au gratin, Bar sauce Hollandaise, Homard mayonnaise, Turbot frit.
ENTRÉES. Boeuf braisé Nivernaise, Tête de veau tortue, Canetons Rouennaise, Quartier d'agneau Clermonts.
ROTIS. Caille, Poulet, Rosbif.
LÉGUMES. Petits pois, Flageolets, Asperges, Courges en moussacka.
ENTREMETS. Glaces vanille et groseille, Bavaroise Moka, Cadaïf, Compotes.

Déjeuner 20 piastres.
Hors d'œuvre, 3 plats et dessert aux choix sur la carte, vin compris.
Le dîner est servi de 7 à 9 heures.
Potage, poissons, entrée, rôti, salade, légumes, entremets et dessert au choix, vin compris.
Dîner 25 piastres. 296

ԳՆԱՐԿ ժողովրդական երգեր, զրեց Մ. ԻՐԱՆ ՑՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ, Տպագրութիւն Ց. Ասատուրեան. կը վաճառուի ի գին մէկ պահեկան։ 300 3—3

ՋԵՐՄԱԿՆԵՐՈՒ ՊԱՆԴՈՒՂ ՊՐՈՒՍԱԻ

Զէքիրկէի (Պրուսա Պիթինի պանդուկն, որ հանրային տաք ջուրեր կը պարունակէ, եւ որ առաջները վարձուած էր վախմանեալ Պ. Վասիլաքի Քալիչէի կողմէ, մեր կողմէ վարձուած է եւ անուանած ենք զայն «Մեծ պանդոկ ջերմուկներու» (Grand hôtel des bains mineraux)։ Կահաւորուած է տեղական, պարսկական ու եւրոպական կերպասներով։ Ապրիլ ամսոյ 20էն սկսած է յաճախորդ ընդունիլ։ Այս պանդոկ իր դիրքին պատճառաւ ամեն կողմէն դաշտերու վրայ նայող գեղեցիկ տեսարան մը ունի եւ խիստ օգտակար է։ Հոն դիմողներն ամեն կերպով զոհ պիտի մնան։
8—15 296 Մ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ՝ 10,000,000 անգլ. ոսկի

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈՒԼԻՍ
Հասցէն՝ Փոդոս, Թոմաքի խան
ԴՐԱՄԵՆԵԱԿ Ի ԲԵՐԱ, Մեծ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 190

ԴԻԼԵՌԱՒՈՐ ԴՈՒՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԼՈՆԴՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա	Պաղտատ	Լիմասոլ	Ռուսճուք
Ատանա	Պէյրութ	Մերսին	Սելանիկ
Այաշ	Պրուսա	Նազիլլի	Սամսոն
Հալէպ	Դամասկոս	Նիբօսիա	Իզմիր
Աղբիանդրիա	Գոնեա	Ուշաք	Սոֆիա
Աղր. Պոլիսկ.	առնարա	Փիլիպէ	Տրապիզոն
Էնկիւրի	Քահիրէ	Բօր-Սայիտ	

Պարտաթուղթերու եւ արժէթուղթերու յանձման փոխարէն ստակ փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով։

Դրամագլուխ արժէթուղթերու։

Հանումի փոխանակագրերու, չէքերու, պարտատոմսերու եւ հեռագրական հրամանագրերու Թուրքիոյ եւ արտասահմանի զանազան քաղաքներուն վրայ։

Բացում ընթացիկ հաշիներու, պահպանում արժեթուղթերու եւ արժէքաւոր նիւթերու։

Գանձում կտրօններու, արժեթուղթերու՝ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի վրայ։ Վաճառում եւ գնում դրամներու։

Օսմ. կայս. Պանքան կ'ընդունի դրամական աւանդներ որոշ պայմանաժամով եւ հետեւեալ հաստատ տոկոսի սակերով.

Տարին 2½% մէկ տարուան պայմանաժամով աւանդի համար.

Տարին 1½% վեց ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար.

Տարին 1% երեք ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար։

ՊՈԼՍՈՅ ԴԻՐԵԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը ստանձնէ բոլոր վերոյիշեալ գործողութիւնները եւ բաց ասի փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ եւ ապրանքներ կ'ընդունի իրը աւանդ։

Բերաի զասսենեակն ալ կը կատարէ Պանքայի բոլոր այս գործողութիւնները բաց ի ապրանքներէն։ Ակից զատ, օրուան գինովը կը ծախէ եւ կը գնէ՝ անմիջական յանձնումով, վիճակահանութեան զանազան թուղթեր, ինչպէս, Փարիզ քաղաքին պարտաթուղթեր, օսմանեան պարտաթուղթեր, հելլենական պարտաթուղթեր, ռանամայի պարտաթուղթեր, եւ այն եւայլն։

ՊՈԼՍՈՅ ԴԻՐԵԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ եւ ԲԵՐԱՅԻ ԴՐԱՄԵՆԵԱԿԸ կը ծախեն նաեւ օսմ. պարտաթուղթերու բրօմէսներ, եւ արժեթուղթեր կ'ընդունին, ընթացիկ հաշուով, մինչեւ 50 օսմ. ոսկի, տարին 3½ տոկոսով։

ԳՐԱՄԵՆԵԱԿ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՇՈՒՄԱՍՈՒԹԵԱՆ

Քիւ չիւք Ապպուտ խան, Թիւ 4. Մարքուճճիլար իչի Ստամպոլ. Ամեն օր կէս օրէն վերջը

Սոյն գրասենեակի տնօրէնն, որ երկար տարիներ Օսմ. դատարանաց մէջ զաղաղան պաշտօններ վարելէ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն գրասենեակի տնօրէնութիւնը։

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ Թ-ԹԻ. լեզուաւ Օսմ. ամէն նախարարութեանց և մասնաւորապէս դատարանաց ուղղելի ամէն կարգի և տեսակի աղերսագիր, խնդիրագ, լաֆիա, բրօթէսթօ ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական և վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, յօդուած, ազդագիր և այլն։

Ընձեռած է ամեն միջոց և ձեռնհաս անձանց ոչակցութիւնն, որոց օժանդակութեամբ կը սատանէ.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ օտար տերութեանց Կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց և Պատրիարքարանաց ուղղելի դատական, առեւտրական, վաճառականական և ընկերական նմանօրինակ ամէն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ հայ. յոն. գաղ. անգղ. գերմ. ռուս. խաղ. սպան. էսբրայէց. Լ պոլղ. եզուաւ։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ յիշեալ լեզուաւ խմբագրեալ նոյնօրինակ ամէն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ որ լեզուէ որ կը պահանջուի։

ԿՈՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ չխաթ եւ կնճռալից հաշուոց. Տօնարակութեան գրութեան վերածումն անկարգ տումարաց։

Գաղտնապահութիւն, ճշդապատիւն, երաշխաւորեալ։ 958

ՏՐ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԱԳԱՍՏԱՐԵԱՆ

Նախկին օգնական բժիշկ հիւանդանոցներու եւ նախկին օգնական ուսուցիչ Վօրլիզի դպրեւոյ վարժարանին։

Հիւանդները կ'ընդունի ամ. ն օր 6էն 8ը Բերա 17 Թիւ. Մեծ-Փողոց Թարլա Պաշը. եւ երկշբ. չորշբ. շաբաթ ժամ 3էն 5 Գալիս Պահնէ-Քարու Իրի բարուլու (Փիլիպէ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

180

Ն,ՈՐԹՀԸԸՆ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԻՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Ա.ՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,054,687
ՀԱՍՈՑԹ 1893 ՏԱՐԻՈՑ 2,789,437

ՆՈՐԹՀԸԸՆ ԷՇՈՒԸՐԸՆ,ՍԿ

ԻՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Ա.ՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,293,630
ՀԱՍՈՑԹ 1893 ՏԱՐԻՈՑ 1,076,015

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գլխաւորական բարեխղճութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար ղիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած ընդհանուր գումարն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ.

ԻՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Ա.ՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Ա.ՆԳԼ. ՈՍԿԻ 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ջրգնացուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամագրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին գիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կ. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութիւն։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ
771,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յԵՒրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ գ'Ինթալիէն. 1,3, իբ Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ
1845ին հիմնուելն է վեր

Ապահովագրեալներու վճարուած	955,000000
1893ի դոլարէրէն	
Ապահովագրեալներու վճարուած	78,000000
Հասոյթ	175,000000
Նոր ապահովագրութիւնք 1 Մէկէս—	160,000000
1894 յունուար 1	
Աւանդք եւ անշարժ կալ. յԵՒրոպա	30,000000
Ցաւելեալ դրամագլուխ	88,000000
Արդի ապահովագրութիւնք 2 Մէկէս—	37,000000

Տիւղերական ապահովութիւն

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագիներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու։

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

Ընկերութեան կողմանէ ԱՆՄԵՐԺԵԼԻ՝ սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարքը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

188 Ա. ՍԷՔԵԼՏԷՐ

Վայվոտա փողոց, Վիթալիս խան, Ղալաթիա

ԵՐԿԱԹԽԱՌՆ ՔԻՆՔԻՆԱՅԻ
ԳԻՆԻ ԵՒ ՕՇԱՐԱԿ
ԿՈՒՄՈ ԵՒ ԸՆԿ. ԴԵՂԱԴԻՐԾՔ Ի ՓԱՐԻԶ
QUINQUINA FERRUGINEUX

Այս երկու դեղերուն վերանորոգիչ և զօրացուցիչ յատկութիւնները յանձնարարելի են անարիւնութեան, դաշտանի անկանոնութեանց, ստամոքսի գելուններու, աւշականութեան և արեան սակարութեան դէմ։ Կոմօ և Ընկ. Երկաթախառն Քինքինայի Գինին և Օշարակը չուտով կը բաշխուին սակարագնով։ Օշարակը փոքր տղաներու համար կը գործածուի. քինքինայի կեղեւովը կը պատրաստուի որ կը ծառայէ հռչակաւոր Բեղիէ քինինի պատրաստութեանը։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց և ամէն դեղարանք։ 10

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ
Ն. ԲԱՓԻ ԸՆԿ

Մարսելիոյէ և Պոլսոյ միջև-կանոնաւոր գործող

Մինչեւ չորեքշաբթի ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի Մայիս 21ին (Ը. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիայ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ո-ՂԵՎԻՆ ԵՒ ՈՐԱՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւագրքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմեալս գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
1054 Մոմչանէ փողոց Թ. 108

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵԱՒՔ
ԵՐԵՒԷՎԷՐԻՆ Ա.ՌՔԼԷՍ, Կ. Պոլսոյ և Օրէասյի ՄՈՒՐ
ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անտէլօ	3000	Կալիէօ	5500	Բաֆտէր	1700
Աբօլօ	5500	Կիդոնս	2200	Բլանս	1500
Արկս	2300	Կօրս	1800	Բօլս	1000
Արիսոլ	3000	Կրօնս	2200	Գուլիպ	2800
Պասանս	3000	Հիրս	2000	Բիալոս	4400
Պորտանս	2200	Հիտալիս	3000	Բինալոս	3200
Պրաս	2000	Հինտու	7000	Բօլլս	3000
Պրֆֆալս	8800	Համպէր	1200	Բօմիս	3500
Դէլրս	2600	Այակս	5000	Բօգաշիս	3500
Գալիրոս	2500	Ցիւնս	2300	Մալէրնս	4000
Գամէս	2100	Բէլոս	2000	Մանդիակս	8200
Գնաց	2000	Բոլթնս	4200	Սարֆս	2000
Գոսս	2700	Բօլնս	2200	Սիլվիս	2000
Զիրակս	5000	Լէս	2000	Սօրէնտս	4300
Դիս	5500	Լէբանոն	4500	Թ. Ուիլսն	3000
Գոլորատս	3400	Լիվերնս	3000	Թուրսս	1200
Տիզս	2500	Մարս	1500	Թօլիտս	2800
Տօմինս	2500	Մարէնկս	4300	Թորբիտս	900
Տուրս	1800	Մարգէլս	5500	Ուրպինս	5000
Տրաբս	2100	Միլս	2000	Վոլֆուլնս	5000
Էայնամս	2600	Մուրինս	3100	Եէլս	3600
Էլտորատս	3000	Նէրս	2000	Զէպրա	1000
Էվերթս	3200	Նրատոս	3000	Տիֆայնոս	200
Տրաթս	2800	Ոթէլս	5000	Քրմպս	200
Ֆալբոն	800	Ոպրանս	4500	Զէրս	1000
Ֆիտս	700	Ոդրս	2000	Մարքիս	1000
Էմիրշն Մոնաբը	8000	Բիրմբրն Մոնաբը	8000		
Լոդինն Մոնաբը	8100				

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՇ
Դոլմաբակչէ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ
39 խան, Ղալաթիա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՄԻՏԻ — ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ — ՄԻՏԻ

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ
ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻԶՈՐԻ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ
SANTAL MIDY

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

Անվնաս, կը չնչէ ջղաձիգ, փլուկոլը, Ներբիլոռիները, 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսուքները. յոյժ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանցքաբորբքման, արիւնամիզութեան, առանց միջոցաւ պատճառելու զոր առաջ կը բերեն անզուտ և ուրիշ դեղերու հետ խառն սանդալներ։

Ամէն քարտիւլ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։

Ամէն դեղարաններ 15

ՖՈՍՖԱՏԻՆ ՖԱԼԻԷՌԻ ամենէն աւելի յանձնարարելի ու ախորժելի սնունդն է տղայոց համար՝ վեց-եօթը ամսուընէն սկսեալ, մանաւանդ կաթնահատութեան ժամանակ և աման չրջանի միջոցին։ Կը դիւրացնէ ակռաներուն բուսանիլը, կ'ապահովէ ոսկորներու լաւ կազմաւորումը ու առաջքը կառնէ փարկարութեանց որք յաճախադէպ են տղայոց վրայ։

Փարիզ, Վիքթորիա ծառուղի և ամէն լաւ դեղարաններու մէջ։

Ժ. ՖՈՒՔՄԱՆ
14, ԲՈՒԼՈՒԱՐ ՕՍՄԱՆԻԱԼ (Բէրա, Մեծ Փողոց) 14
ԵՒ ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, Թիւ 174
ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ԳՈՒՐՈՒ-ՉԵՇՄԷ, ՎԱՍՓՈՐ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅ ՆՈՐ ՆԵՐԿԱՏՈՒՆ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ, ԿԵՂՋԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՔՐՈՒԹԻՒ ԶՈՐ Քիմիական միջոցներով։
Արդուզարդ կիներու եւ տղոց էրիկմարդու հագուստներ
Զինուորական համազգեստաց, եկեղեցական զարդք եւ հանդերձանք
Կաներու կեղծպատր զարդ եւ ամէն տեսակ զարդարանքի նիւթեր
293 Ամբողջ փոստերնիս ներկում։ 9—13

ՏՐԲ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ 1852 — **ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԿՔ** — Հաստատեալ 1852
ԹԻՒ 396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԲԵՐԱ

Մասնագէտ առանց քավչուէ լինելի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի ատամնդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաեւ կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամէն կերպ պատերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։ (Բացի կիրակէն) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 38

ԿՈՍՏԻԿԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏԱՒՈՒ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԳԵՀՈՆՆԵՐՈՒ
ՊԱՀԷՔ ԴԱՌՈՒՈ, ՈՒՐԹՈՅ ԽԱՆ, Թիւ 7, ՍԹԱՄՊՈՒԼ

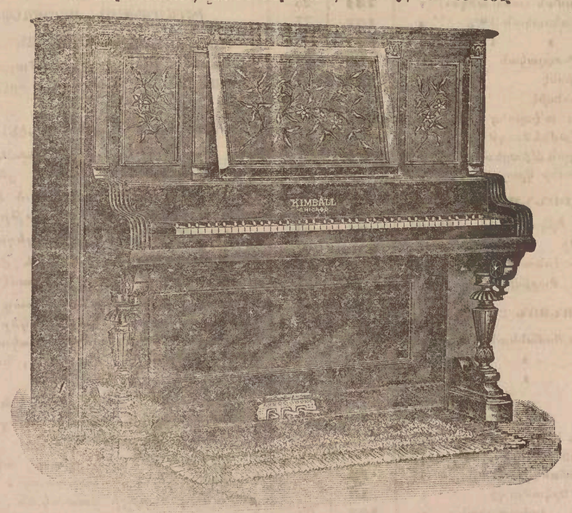

W. W. KIMBALL & C°
ՇԻԳԱԿՈՅՑ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ
ԴՈԼՄԱԲԱՀՉԷ «ՖԻՆՋԵՐԼԱՆԸ ՅՈՒՍՈՒՖԱՆԹԷՅԻՆ»
ԱՄԵՆԱԲԱՐՁ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԱՑԱԾ
ՁԱՅՆ.— ՔԱՂՑՐ ԵՒ ՆԵՐԳԱՇՆԱԿ
ՇԻՆՈՒԱՆՔՔ.— ՁՈՒՆ ԵՒ ՁՕՐԱՒՈՐ

Ամերիկեան ապրանաց գերազանցութիւնն աշխարհաձանաչ է արդէն. միայն թէ գներուն համեմատաբար բարձրութեան պատճառաւ զիւրամատչելի չեն համարուած այս երկրին մէջ։ Կոստիկեան եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել Արդոյ հասարակութեան թէ մասնաւոր համաձայնութեան մ'եկած են այս գործարանին հետ, Պոլսոյ, եգիպտոսի, Յունիլարիոյ եւ բոլոր Արեւելքի մէջ այս ընտիր գործիները ծանօթացնելու համար, որով կարող են նոյն իսկ յամերիկիա ծախուած գներէն շատ աւելի աժան վաճառել զանոնք։

Արդոյ յանախորդք, փոխանակ Բերայի մեծաձախս խանութները դիմելու, երբ մեր վաճառատունն այցելել հաճին, փարոով պիտի տեսնեն թէ հասարակ գաշնակի մը գնն որչ մը աւելի վճարելով, պիտի կարենան ունենալ այս պատուական դաշնակներէն եւ երգեհոններէն։

ԿՐ ԳՏՆԵՒԻՆ ՆԱԵՒ ԾԱԼՀՈՒՈՂ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ
ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԻՆՏ

Գողցած մենակի մէջ հանգստաբար սրանցմէ մը [illegible]

L'ANCRE — ԼԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵՆՑՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 126 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ — 1871ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 93 ՎԱՃԱՌՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐ 180 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Գ. Գ. Կոմս Էտմոն Ձիշի, կայս. եւ արք. ներքին խորհրդական, նախագահ
» Ռոտոլֆ Հոռոս, դեր-նախագահ
» Ժոզէֆ Հոռոս, կայս. եւ արք. ներքին խորհրդական
» Բոյսման Նարօ » » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն
Թէոտոր Բոնցէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարական Քոմիսէր
Գ. Ժան Մոնէ, կայս. արք. խորհրդական

Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի Հրապարակ, տուն Սարաֆօղլու, ԼԻՕՆԵԼ ՊՈՆՏԻ
Գլխաւոր Գործակալ, ՄԻՔԱԷԼ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ կ. Պոլիս, Գօշամանօղլու խան Թիւ 7,
302

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլ, Պորտսայտ, Մէլբուրնայ և Սիտնէ Ծովի Գլխաւոր Բանող Լաստէն...

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բամէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրպիս	2400
Թէյպը	3000	Սնայրին	2250
Բեանոքուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Մէֆինրս	2000
Սամանդի	3000	Կասբրնի	1500
Մարիսթիս	2500	Կիւչն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՂ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
847 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու
18 95 Ապրիլ 13 |Հ. Տ.| հինգշաբթիէն սկսեալ
ՀԱՑՏԱՐ ԲԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 34 խառն Առտու	Թ. 6 ձամբ. Առտու	Թ. 8 ձամբ. Առտու	Թ. 10 ձամբ. Առտու	Թ. 12 ձամբ. Առտու	Թ. 14 ձամբ. Առտու	Թ. 16 ձամբ. Առտու	Թ. 18 ձամբ. Իրկն.	Թ. 36 խառն Իրկն.	Թ. 20 ձամբ. Իրկն.	Թ. 22 ձամբ. Իրկն.	Թ. 24 ձամբ. Իրկն.	Թ. 26 ձամբ. Իրկն.
		ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.
Քարաքէօյ	մկնմ.	10 55	11 45	1 5	2 15	3 25	20	5 55	6 45	7 30	8 50	9 40	10 30	11 35
Հայտարպաշա	ժմմ.	11 20	12 10	1 30	2 40	3 50	45	6 20	7 10	7 55	9 15	10 5	10 55	12
Գրզրլ-Թօբրաք		— —	12 23	1 48	2 55	4 7	4 58	6 35	7 28	8 19	9 27	— —	11 13	12 15
Ֆէնէրբաղչէ	»	— —	12 27	1 52	3 1	4 11	5 2	6 39	7 32	8 24	9 31	— —	11 18	12 19
Կէօզ-Թէփէ	»	— —	12 32	1 57	3 6	4 16	5 7	6 44	7 37	8 30	9 36	— —	11 24	12 24
Էրէնքէօյ	»	12 2	12 35	2 5	3 9	4 22	5 10	6 50	7 40	8 37	9 39	10 25	11 32	12 29
Պօսթանճը	»	12 12	ժմ.	2 13	ժմ.	4 30	ժմ.	6 57	ժմ.	8 47	ժմ.	10 32	11 42	12 38
Մալթէփէ	»	12 26	—	2 25	—	4 42	—	7 9	—	9 —	—	10 42	11 53	12 49
Գարթալ	»	12 42		2 37		4 55		7 22		9 16		10 53	12 5	1 1
Բէյտիք	ժմմ.	12 52		2 45		5 3		7 30		9 26		11 1	12 31	1 9
	մկնմ.	1 2		— —		— —		— —		9 37		— —	— —	— —
Թուզլա	»	1 28												
Կէյիկզէ	»	1 51								10 3				
Տիլ-Իսքէլէսի	»	—								10 30				
Թավշանճիլ	»	2 25								10 56				
Հէրէքէ	»	2 43								11 10				
Եարբանճա	»	3 4								11 31				
Թիւթիւն-Զիֆթլիք	»	3 18								11 54				
Տէրինճէ	»	3 29								12 10				
										12 22				
Իզմիր	ժմմ.	3 44								12 38				
	մկնմ.	3 59												

14, 16, 18, 36, 20, 24, 26 Թիւ կառախումբը Ֆէնէր-Պաղչէի ճամբուն վրայ Ֆէնէր-Պաղչէի կառախմբոց հետ պիտի հաղորդակցին։

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ ՔԻՕԹԱՀԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. Թ. 222 խառն Առտու
		ժ. Վ.
Էսկի-Շէհիր	մեկն.	1 —
Կեօթէճ	»	2 —
Սապանճը	»	3 4
Ալաեոնտ	»	4 14
Քէօթահիա	ժմմն.	4 40

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. Թ. 224 խառն Իրկն.
		ժ. Վ.
Քէօթահիա	մեկն.	7 34
Ալաեոնտ	»	8 16
Սապանճը	»	9 20
Կեօթէճ	»	10 16
Էսկի-Շէհիր	ժմմն.	11 14

ԴԱՐՁ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 ձամբ. Առտու	Թ. 3 ձամբ. Առտու	Թ. 5 ձամբ. Առտու	Թ. 31 խառն Առտու	Թ. 7 ձամբ. Առտու	Թ. 9 ձամբ. Առտու	Թ. 11 ձամբ. Առտու	Թ. 13 ձամբ Իրկն.	Թ. 15 ձամբ Իրկն.	Թ. 17 ձամբ. Իրկն.	Թ. 19 ձամբ. Իրկն.	Թ. 33 խառն Իրկն.	Թ. 21 ձամբ. Իրկն.
		ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.
Էսկի-Շէհիր	մկնմ.												9 45	
Զուրբուր-Հիսար	»												10 24	
Ին-Իօնիւ	»												10 58	
Պօղնիւք	»												11 35	
Քարաքէօյ	»												12 11	
Պիլէճիք	ժմն.												1 1	
	մկնմ.												1 11	
Վէկիր-Խան	»												1 50	
Լէֆքէ	»												2 29	
Մէքէճէ	»												3 3	
Աք-Հիսար	»												3 31	
Կէյվէ	»												3 58	
Ատա-Բազար	»												4 54	
Սաբանճա	»	9, 11, 13, 15, 17, 19, 33 Թիւ կառախումբը Ֆէնէր-Պաղչէի											5 12	
Պէօյիւք-Տէրպէնտ	»	ճամբուն վրայ Ֆէնէր-Պաղչէի կառախմբոց հետ պիտի հաղորդակցին։											5 41	
Իզմիր	ժմն.													
Տէրինճէ	մկնմ				10 45								6 18	
Թիւթիւն-Զիֆթլիք	»				11 13								6 33	
Եարբանճա	»				11 4								6 49	
Հէրէքէ	»				11 23								6 59	
Թաֆշանճիլ	»				12 5								7 14	
Տիլ-Իսկէլէսի	»				12 19								7 40	
Կէյկէ	»				12 30								7 53	
Թուզլա	»				1 2								— —	
					1 27								8 34	
													8 58	
Բէյտիք	ժմն	— —	— —		1 50		— —		— —		— —		9 19	— —
	մկնն.	10 30	12 —		1 58		3 38		6 8		8 13		9 27	11 11
Գարթալ	»	10 40	12 10		2 10		3 48		6 18		8 23		9 43	11 20
Մալթէփէ	»	10 53	12 24		2 27		4 1		6 31		8 36		10 1	11 31
Պօսթանճը	»	11 4	12 35		2 41		4 12		6 42		8 48		10 15	11 41
Էրէնքէօյ	»	11 14	12 46	1 19	2 52	3 27	4 23	5 25	6 53	8 15	8 58	9 50	10 30	11 48
Կէօզթէփէ	»	11 18	— —	1 23	2 56	3 31	4 27	5 29	6 57	8 19	9 2	9 54	— —	11 52
Ֆէնէր-Եօլու	»	11 23	— —	1 28	3 2	3 36	4 34	5 34	7 3	8 25	9 7	9 59	10 40	11 57
Գրզրլ-Թօփրաք	»	11 27	— —	1 32	3 6	3 40	4 38	5 38	7 7	8 29	9 11	10 3	— —	12 1
Հայտարպաշա	ժմն.	11 33	12 58	1 38	3 13	3 46	4 44	5 44	7 13	8 35	9 17	10 9	10 49	12 7
	մկմ.	11 40	1 5	1 45	3 25	3 55	4 50	5 50	7 20	8 42	9 25	10 15	11 5	12 12
Քարաքէօյ-Կամուրջ	ժմն.	12 5	1 30	2 10	3 50	4 20	5 15	6 15	7 45	9 7	9 50	10 40	11 30	12 37

ՎԱՂԱՒԻ ՄԻՆՉՈՎ Թիւ 532 եւ 541 ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ՉԱՏ ՀՏՏԵՒԱԼ, ԿԱՌԱԽՈՒՄ ՊԻՏԻ ՈՒՐԲԱՔ ԵՒ ԿՈՒԱԿԻ ՕՐԵՐՈՒ ՁԵՒԵՐԸ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՄԵՄԱՏ ՄՈՍ ՓՈՓՈՒՄԻՆ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 322 խառն Առտու	Թ. 325 խառն Առտու	Թ. 526 խառն Առտու	Թ. 530 խառն Առտու	Թ. 532 խառն Առտու	Թ. 531 խառն Իրկն.	Թ. 536 խառն Իրկն.	Թ. 538 խառն Իրկն.	Թ. 540 խառն Իրկն.	Թ. 54 խառն Իրկն.
		ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.
Բրիլ. Խանքուրչէն	մեկն.	3 25	4 20	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Հալիսամսի-Փաշա	»	4 10	4 51	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Զէյթունլու-Գարա	»	4 17	4 58	5 53	— —	6 18	— —	— —	— —	— —	— —
Գէնէր-Գարէնէ	»	4 33	5 8	6 15	— —	6 40	— —	— —	— —	— —	— —
Գէնէր-Գարէնէի ճամբ.	»	4 40	5 15	6 22	— —	6 47	— —	— —	— —	— —	— —

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 527 խառն Առտու	Թ. 529 խառն Առտու	Թ. 531 խառն Իրկն.	Թ. 533 խառն Իրկն.	Թ. 535 խառն Իրկն.	Թ. 537 խառն Իրկն.	Թ. 539 խառն Իրկն.	Թ. 541 խառն Իրկն.
		ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.
Բրիլ. Խանքուրչէն	մեկն.	— —	5 53	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Հալիսամսի-Փաշա	»	— —	6 13	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Զէյթունլու-Գարա	»	— —	6 33	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Գէնէր-Գարէնէ	»	— —	6 40	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Գէնէր-Գարէնէի ճամբ.	»	— —	6 47	— —	— —	— —	— —	— —	— —

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. Թ. 122 խառն Առտու
		ժ. Վ.
Էսկի-Շէհիր	մեկ.	12 —
Աղ-Բունար	»	12 49
Ալբի-Քէօյ	»	1 32
Պէյլիկ-Ախոր	»	2 20
Սարը-քէօյ	»	3 3
Պիչէր	»	4 29
Մազրլար	»	5 14
Գէյլիք քէօբրիւ	»	5 57
Գօլատլը	»	6 52
Մալիքէօյ	»	8 12
Սընճան-քէօյ	»	9 15
Էնկիւրիւ	ժմն.	10 8
		իրկն.

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. Թ. 121 խառն Առտու
		ժ. Վ.
Էնկիւրիւ	մեկ.	1 3
Սընճան-քէօյ	»	2 30
Մալ-քէօյ	»	3 39
Բուլատլը	»	5 16
Գէյլիք-քէօբրիւ	»	6 6
Մազրլար	»	6 39
Պիչէր	»	7 26
Սարը-քէօյ	»	8 30
Գէյլիկ-ախոր	»	9 36
Ալբի-քէօյ	»	10 30
Աղ-Բունար	»	11 7
Էսկի-Շէհիր	ժմն.	11 54